

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1896. Andra Kammaren. N:o 13.

Onsdagen den 4 mars.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades det i kammarens sammanträde den 26 nästlidne februari förda protokoll.

§ 2.

Efter föredragning till en början af Kongl. Maj:ts i gårdagens sammanträde bordlagda proposition till Riksdagen med förslag till ändringar i 50, 70, 72, 98, 109 och 111 §§ regeringsformen samt 32, 65, 68, 71 och 73 §§ riksdagsordningen, beslöt kammaren öfverlemna samma kongl. proposition till behandling af konstitutionsutskottet.

Kongl. Maj:ts proposition angående understöd till kolonien Hall beslöt kammaren hänvisa till statsutskottet.

Till bankoutskottet hänvisades Kongl. Maj:ts proposition angående ett tillägg till lagen om rikets mynt den 30 maj 1873.

Slutligen hänvisades till statsutskottet Kongl. Maj:ts proposition angående efterskänkande af viss del af kronans rätt till danaarf efter snickaren Per Gustaf Rilén.

§ 3.

Föredrogos och bordlades för andra gången:
bevillningsutskottets betänkande n:o 9; och
lagutskottets utlåtande n:o 30.

§ 4.

Efter föredragning vidare af Första Kammarens protokollsutdrag, n:o 95, innefattande delgifning af kammarens beslut öfver dess tillfälliga utskotts utlåtande n:o 4, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om meddelande af föreskrifter dels till förhindrande af barns och minderåriges användande vid offentliga förevisningar och dels till inskränkande af barns och minderåriges användande vid offentliga teaterföreställningar, beslöt Andra Kammaren härnäst detta ärende till behandling af kammarens tillfälliga utskott n:o 3.

§ 5.

Anmälles och godkändes bevillningsutskottets förslag till Riksdagens skrifvelse, n:o 4, till Konungen, angående nedsättning af stämpelagiften för spelkort.

§ 6.

Föredrogs och lades till handlingarne bevillningsutskottets memorial n:o 6, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut rörande 4:de punkten i bevillningsutskottets betänkande n:o 1 angående vilkoren för försäljning af bränvin.

§ 7.

Angående tullfritt införande öfver Funäsdalen af spanmål och fläsk.

Till behandling förekom härefter bevillningsutskottets betänkande n:o 7, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående tullfritt införande öfver Funäsdalen af spanmål och fläsk.

Herr *P. Norberg* hade i en inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 143, föreslagit, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t ville låta undersöka och utreda, om och under hvilka vilkor spanmål, malen och omalen, alla slag, samt fläsk, andra slag, kunde få tullfritt till riket införas öfver Funäsdalen, samt till Riksdagen inkomma med den framställning, som häraf kunde påfordras; men hemställde utskottet i föreliggande betänkande, att motionen icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Häremot hade reservation anmälts af herrar *Fredholm* från Stockholm, *Jansson* i Krakerud, *Olsson* i Sörnäs, *Lundström*, *Bruhn* och *Truedsson*.

Efter föredragning af ärendet anförde:

Herr Norberg: Herr grefve och talman, mine herrar! Att största delen af Herjeådalen är genom frostnätter urståndsatt att producera säd, och att invånarne i denna provins äro genom de stora afstånden samt brist på kommunikationer helt och hållet afstängda från all kommersiel beröring med befolkningen i Sveriges sädesproducerande orter, men i stället hänvisade till utlandet, för att fylla hela behovet af sin brödföda, detta har jag i den föreliggande motionen och eljest flera gånger framhållit med sådan klarhet, att Riksdagen, enligt mitt förmenande, numera uppfattat de svåra förhållanden, under hvilka den befolkning har sin tillvaro, som här bönfaller om förskoning från en skattebörd, som den icke förmår att bära. Jag skall därför nu icke vidare beröra dessa förhållanden, utan i stället be att med följande intyg få visa, huru mycket spanmålen kostat på sista tiden i Funäsdalen. Intyget lyder så här:

På begäran få undertecknade härmed meddela, att för de sädesprodukter, som Tännäs med flera socknars invånare äro hänvisade att förskaffa sig från närmaste jernvägsstation Röros i Norge, prisen för desamma hafva under de 3:ne sista månaderna sistlidet år ställt sig sålunda:

Grynmjöl 100 kilogram på Röros	kronor	17: 50.
Rågsikt	"	17: 50.
Sammalet rågmjöl 100 kilogram på Röros	"	14: 00.
och sammalet kornmjöl 100 kilogram på Röros	"	13: 00;
då samma sorters mjöl gälde hos handlande i Funäsdalen:		
Grynmjöl	kronor	28: 50.
Rågsikt	"	28: 00.
Sammalet rågmjöl	"	25: 00.
" kornmjöl	"	23: 50,
allt vid köp af 100 kilogram på en gång.		

Funäsdalen den 24 januari 1896.

M. Långström,
kommunalstämmans ordförande.

J. O. Sandvald,
gästgifvare.

Jon Jonsson Loo,
hemmansegare.

De, som underskrifvit detta intyg, äro, såsom synes, personer, som man kan lita på. Men det är att märka, att här angifna pris gälla, då spanmålen kommit endast till Funäsdalen, så att för dem, hvilka på obanade vägar hafva att frakta sin spanmål ytterligare 5, 6 å 8 mil o. s. v., måste den naturligtvis blifva mycket dyrare.

Om det skulle inträffa, att priset på spanmål skulle stiga till 28 å 30 kronor och derutöfver per 100 kilogram äfven här nere i landet, föreställer jag mig, att hvar och en af herrarne då skulle anse, att dyr tid, ja, hungersnöd vore rådande, och spanmålstillarna skulle med ens vara försvunna. Jag vill nu fråga: bör icke samma uppfattning gälla och samma åtgärd vidtagas, om ett sådant olyckligt förhållande träffar blott en enda af rikets provinser, såsom det nu är fallet med Herjeådalen? Jag vill härjemte särskildt betona, att, om

*Angående
tullfritt in-
förande öfver
Funäsdalen
af spanmål
och flåsk.
(Forts.)*

Angående tullfritt införande öfver Funäsdalen af spanmål och flusk.
(Forts.)

det för andra lyckligare lottade landsdelar, der befolkningen har sin förnämsta utkomst af jordbruket, kan vara en fördel, att lifsförnödenheterna stiga i pris, så är detta deremot — för Herjeådalens fattiga befolkning uteslutande en olycka. Derfor måste ju ett undantag i tullagstiftningen blifva högst nödvändigt för Herjeådalen.

Men såsom vi nu se, har min motion, ehuru den är ytterst blygsam och hvilat på idel billighet och rättvisa, icke heller denna gång kunnat tillvinna sig understöd af bevillningsutskottet. Såsom betänkandet angifver, har utskottet såsom skäl för sitt afstyrkande af motionen hufvudsakligen anfört, att "en komité är sysselsatt med utarbetande af förslag till ny förordning angående Sveriges och Norges ömsesidiga handels- och sjöfartsförhållanden, hvadan de blifvande vilkoren för varors förande öfver riksgränsen ännu icke äro kända."

Ja, det är nog sant, att en komité är tillsatt för att utarbeta förslag till en ny mellanrikslag i stället för den, som nyligen blifvit uppsagd, men att samma komité, som består af lika många svenska som norska män, jemväl fått i uppdrag att utarbeta olika förslag till tullagstiftning för olika orter här i landet, kan icke gerna vara möjligt. Jag tror det åtminstone icke och knappast någon annan heller, med undantag möjligen af någon bland bevillningsutskottets ärade ledamöter. Och för öfrigt, då det tillkommer svenska Riksdagen allena att besluta om lifsmedelstullarnas vara eller icke vara, men ingalunda den utaf bevillningsutskottet återopade svensk-norska komitén, så framgår här af med tydlig klarhet, att det nämnda, af utskottet återopade skälet icke är något skäl alls gent emot den motion, som nu föreligger till behandling.

Utskottet tyckes vidare vara mycket ängsligt för de följder, som ett undantag i tullagsstiftningen skulle medföra. Jag skall då be att få lugna utskottets ärade ledamöter genom att upplysa, hvarom min motion egentligen handlar. Jag har nemligen uti den framställt endast och allenast en blygsam anhållan om en skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning, huruvida ett undantag i tullagstiftningen för Herjeådalen kan vara utförbart utan men eller skada för rikets lyckligare lottade eller sädesproducerande orter.

Då af bevillningsutskottet något egentligt, än mindre något giltigt skäl alltså icke blifvit anfördt för afstyrkande af denna min anhållan, skall jag, herr talman, be att få yrka afslag på utskottets hemställan och bifall till min motion.

Med herr Norberg förenade sig herrar *Waldenström, Nyström, Broström, Göthberg, Anderson* i Hasselbol, *Andersson* i Upsala, *Erikson* i Odensvi, *Hahn, Svensson* från Karlskrona, *Ericsson* i Väsby, *Hedin* och *Jakob Erikson* från Stockholm.

Vidare anförde:

Herr Swartling: Jag har begärt ordet hufvudsakligen för att, innan de ömma känslorna blifva alltför mycket upprörda, hvilket så

lätt brukar blifva fallet, då denna fråga förekommer till behandling i kammaren, få lemna några upplysningar, som måhända kunna verka något lugnande.

Det är väl sant, hvad den ärade motionären anført, att jernförelsevis höga pris på spanmål äro rådande och beklagligen äfven måste vara rådande i Herjeådalen, detta dock föga på grund af tullen å spanmål, utan fastmera och helt naturligt med anledning af Herjeådalens dåliga kommunikationsförhållanden.

Då denna fråga förekom till behandling inom utskottet, tillät jag mig att uttrycka den förmodan, att från Norge till Herjeådalen föga spanmål importerades, för hvilken erlades tull. Jag stödde denna min förmodan dels derpå, att spanmål, som produceras i Norge, får införas till Sverige tullfritt, och dels derpå, att § 4 i den ännu gällande mellanrikslagen medgifver delvis en tullfri införsel äfven af utländsk spanmål så till vida, att den resande eger att öfver gränsen medföra omalen spanmål till en qvantitet af 150 kilogram och malen spanmål till en qvantitet af 100 kilogram. Och jag tog för alldeles gifvet, att denna rättighet tages i anspråk i ganska stor utsträckning.

På denna min förmodans rättighet har jag också sedermera vunnit bekräftelse. Jag har nemligen ifrån kongl. generaltullstyrelsens statistiska afdelning förskaffat mig uppgift på införseln af spanmål från Norge till Funäsdalen under det senast gångna året. Deraf framgår, att af hvete och råg i omalet tillstånd har ingenting införts, utaf korn, omalet, har införsel egt rum af 431 kilogram, af hvete-mjöl ha införts 8,832 kilogram, hvaraf tull erlagts för 2,337 kilogram och tullfritt införts 6,495 kilogram, samt af rågmjöl införts 69,406 kilogram, af hvilka tull erlagts för 2,744 kilogram, under det att 66,662 kilogram införts tullfritt.

Af kornmjöl ha införts 78,830 kilogram. Deraf hafva 77,640 kilogram tullfritt inkommit och tull erlagts för 1,190 kilogram. Räkna vi nu detta i säckar, med beräkning af 100 kilogram per säck, så visar det sig, att hela importen från Norge uppgått till 1,575 säckar i rundt tal, deraf tullfritt inkommit 1,512 säckar, under det tull erlagts för 62 säckar. Jag hemställer då till kammaren, om det kan vara skäl att för en så ringa tullpliktig införsel skapa en undantagslagstiftning, såsom motionären föreslagit.

Jag ber att på de skäl, som i utskottets utlåtande anförts, och på grund af de upplysningar, jag här lemnat, få yrka afslag å motionen och bifall till utskottets hemställan.

Herr Hammarskjöld: Herr grefve och talman, mine herrar! Vid behandlingen af den här föreliggande frågan synes det mig, att man först har att undersöka, huruvida det finnes några skäl, som tala för motionen, och sedan i andra rummet, huru ett bifall till det som motionären begärt skulle komma att verka.

Jag får nu till en början erkänna, att den siste talarens upplysningar hafva varit af beskaffenhet att i ganska hög grad rubba hvad jag förut tänkt i frågan, och jag har litet svårt att förklara, huru det här kan hänga i hop. Förhållandet synes mig knappt kunna

*Angående
tullfritt in-
förande öfver
Funäsdalen
af spanmål
och jlåsh.
(Forts.)*

*Angående
tullfritt in-
förande öfver
Funäsdalen
af spannmål
och fläsk.
(Forts.)*

förklaras på annat sätt, än att det måtte bedrifvas en ganska stor-
artad smuggling deruppe. Huruvida så är fallet, vet jag dock icke.
Jag antager emellertid för säkert, att de spannmålskvantiteter, som
motsvaras af de utaf herr Swartling anförda siffror, icke varit till-
räckliga till att underhålla befolkningen i vestra Herjeådalen, utan
hvad dertill ytterligare erfordrats måste hafva inkommit på något
annat sätt. Emellertid, om man tänker på de oerhörda pris, som
råda deruppe och som motionären anført, och jemför dem med de
pris, som råda härnere i Stockholm, kan man ju icke undgå att finna,
att det vore *önskvärdt*, om något kunde göras för att lätta befolk-
ningens svårigheter att skaffa sig de oundgängligaste födoämnen.

Om detta är önskvärdt, så har man vidare att undersöka hvad
verkan en sådan åtgärd skulle medföra för landet i dess helhet. Man
har brukat invända, att det skulle behövas en mycket vidsträckt tull-
bevakning för att hindra, att öfver gränsen oloflig införsel till Sverige
egde rum. Jag tror nu, att detta är ett fullkomligt misstag. Jag
har visserligen icke varit i Herjeådalen, men jag har noga studerat
Sveriges karta och tror, att det för ifrågavarande saks bedömande är
tillräckligt. Från Jemtland och Dalarne är Herjeådalen skildt af fjell
och ödebygder, öfver hvilka någon varutransport är otänkbar, och åt
Helsinglands-sidan är det så stora afstånd, att det, enligt hvad som
uppgifvits, är 26 mil mellan Funäsdalen och närmaste jernvägsstation
i Helsingland. Det är ju absolut omöjligt, att någonting skulle kunna
införas från Norge till skada för Sveriges jordbruk på den vägen.
Det må visserligen medgifvas, att det finnes en punkt i Herjeådalen,
der de svenska och norska varorna mötas och der de skulle kunna
komma i konkurrens med hvarandra, och det må också medgifvas,
att genom tullfri införsel från Röros det område, dit den norska varan
kan intränga, skulle kunna utsträckas ett par, tre mil längre ned i
Herjeådalen än det nu gör. Men jag frågar, om någon kan vilja
påstå, att det skulle kunna vålla något afbräck för eller utöfva någon
inverkan på det svenska jordbruket, så att det kunde sänka priset på
den svenska varan med ett enda öre, om den norska varan finge säljas
ett par mil längre ned i Herjeådalen än hvad nu är fallet.

Man har också invändt, att det skulle vara så farligt att i detta
undantagsfall medgifva något sådant som det ifrågasatta, emedan det
då skulle från andra håll komma liknande framställningar, som man
icke kunde afslå. Jag tviflar på att det finnes någon trakt i Sverige,
der förhållandena äro så säregna och det derjemte skulle vara så
omöjligt att missbruka den gifna tillåtelsen. Men äfven om så vore,
att man kunde hitta på någon plats, som lika väl behöfde undantag
som Herjeådalen, och der tillåtelsen lika litet skulle kunna missbrukas,
så undrar jag, om det skulle vara så farligt att äfven i det fallet
låta litet humanitet råda.

Det har sagts, att känslorna blifva så upprörda, så fort det blir
tal om Funäsdalen. Ja, jag vill icke förneka, att jag icke förstår,
huru man skall vara konstruerad invärtes för att icke finna, att det
vore önskligt, om man kunde ställa så till, att icke denna landsända
särskildt skall ständigt lefva i dyr tid.

Hvad nu beträffar den omständigheten, att utskottet anfört såsom skäl för sitt afstyrkande af motionen, att en särskild komité är tillsatt för att uppgöra förslag till ny lagstiftning rörande tullförhållandena mellan Sverige och Norge, så har jag svårt att förstå, att det är någon fråga, som egentligen rör norrmännen, om vi i Sverige bevilja en missgynnad trakt någon liten lindring, och jag undrar, om det är lämpligt att göra mellanrikslagskomitén till en papperskorg, i hvilken man stoppar ned allt hvad man finner besvärligt.

Jag skall icke längre upptaga kammarens tid. Jag uppträdde i denna fråga vid förlidet års riksdag och gjorde samma yrkande, som jag nu ämnar göra. Jag fick sedan af partivänner höra åtskilligt klander, därför att jag ville sticka ett hål i tullsystemet; man sade, att jag var en dålig protektionist. Ja, jag skall i viss mån gifva dem rätt: om protektionismen kommer i strid med hvad jag anser vara rätt, då låter jag protektionismen fara och tager det jag anser för riktigt. När nu för öfrigt motionären icke begärt något annat än en utredning i frågan — som väl är det allra billigaste och blygsammaste man kan begära, och hvarigenom man icke på något sätt bundit sig — så kan jag icke finna, att det skulle vara något farligt att bifalla hans motion, sådan den nu föreligger; och jag ber därför att få yrka bifall till densamma.

Häruti instämde herrar *Nilson* från Lidköping, *Svanberg*, *Persson* från Arboga, *Wallbom*, *Hammarström*, friherre *von Schwerin*, *Zetterstrand* och *Alsterlund*.

Herr *Fredholm* från Stockholm yttrade: Herr talman! Jag begärde ordet för att med några ord bemöta en ledamot af bevillningsutskottet, som ansåg, att man åt denna fråga gifvit allt för stor betydelse.

Han anförde först, att man hade rätt att från Norge införa i Norge producerad spannmål, omalen, utan tullafgift, och vidare i öfverensstämmelse med mellanrikslagen äfven utländsk spannmål till viss kvantitet. Men då i Funäsdalen, enligt hvad för mig uppgifvits, icke finnas några qvarnar, så är det för invånarne der utan ändamål att föra in spannmål omalen, utan hvad de måste föra in är malen spannmål.

Han anförde äfven några uppgifter från tullverket, hvilka skulle bevisa, att det är så obetydliga kvantiteter af den malna spannmålen som blifva förtullade. Ja, man kan nästan förstå, att förhållandet skall vara sådant, ty då tullen på en säck mjöl är 6 kronor 50 öre och afståndet mellan Röros och Funäsdalens tullstation är $7\frac{1}{4}$ mil, så är det blott en räknefråga att afgöra, hvilket som blir billigast att skicka en karl med hvarje säck och låta honom åka från Röros till Funäsdalen eller att betala tull med 6 kronor 50 öre per säck; och då det väl icke är så synnerligen godt om arbetstillfälle i Funäsdalen, så torde nog många begagna sig af den nämnda utvägen att undgå tullskatten. Detta torde väl dock icke vara något skäl för att afslå den föreslagna tullindringen, ty om invånarne der uppe på detta

Angående tullfritt införande öfver Funäsdalen af spannmål och fläsk.
(Forts.)

*Angående
tullfritt in-
förande öfver
Funäsdalen
af spanmål
och flusk.
(Forts.)*

sätt låta en karl följa med hvarje säck, som transporteras från Röros till Funäsdalen, så går ju tullverket förlustigt hela tullafgiften, och då kan man ju i stället göra det medgifvandet, att de få taga in sitt mjöl tullfritt.

De sympatier, hvaraf denna motion kommit i åtnjutande vid föregående riksdagar, visade sig också vid sista riksdagen, och den enda betänklighet man då hyste mot begärd tullfrihet var den, att man icke ville bifalla motionärens då gjorda hemställan utan att hafva någon säker grund för att bedöma frågan om hvad verkan ett sådant undantag skulle kunna medföra på andra ställen i riket. Jag föreställer mig att det är just för att häfva denna betänklighet, som motionären vid denna riksdag inskränkt sig till att begära en utredning om dessa förhållanden, och *det* kan väl kammaren utan fara öfverlemnna å Kongl. Maj:t att bedöma, huruvida någon synnerlig våda skulle vara förknippad med det ifrågasatta medgifvandet af tullfrihet för Funäsdalen.

Jag yrkar bifall till motionen.

I detta yttrande instämde herrar *Lundström, Norman, Olsson* i Sörnäs, *Wavrinsky* och *Gustaf Ericsson* från Stockholm.

Herr Truedsson: Herr talman! Jag tycker för min enskilda del att, om icke något annat skäl finnes för bifall till motionen, så kunde det vara nog med det skälet, att man genom bifall dertill kunde blifva af med denna fråga för kommande riksdagar. Då motionären dessutom begär endast en utredning af frågan, så tycker jag, att all möjlig billighet och rättvisa talar för att bifalla motionen. Skulle Kongl. Maj:t efter verkställd utredning finna denna icke föranleda någon framställning till Riksdagen, så antager jag, att något förslag icke heller framkommer, och framkommer ett sådant, så har ju Riksdagen sin rätt att pröfva frågan samt att antaga eller förkasta förslaget. Jag yrkar därför bifall till motionen.

Herr Henriesson i Karlslund: Det har ju förekommit fall, då en landsända råkat ut för missväxt, hvarigenom förorsakats hunger och dyr tid, och i sådana fall har staten trädt emellan och lemnat understöd. Den nu ifrågavarande landsändan tyckes nästan ständigt vara utsatt för hunger och dyr tid, och det synes mig därför vara billigt att medgifva den lindring, som motionären här begärt.

Jag tager mig sålunda friheten yrka bifall till motionen.

Herr Swartling: Herr talman! Jag begärde ordet med anledning af ett yttrande af en talare på stockholmsbänken, hvilken talare också tillhör bevillningsutskottet. Han påstod, att det blott vore en enkel räknefråga att afgöra, huruvida det lönade sig att öfver gränsen transportera en säck spanmål eller mjöl. Jag ber då att få fästa uppmärksamheten på — jag trodde verkligen, att han visste det — att det icke är nödvändigt att hvarje lass, som föres öfver gränsen, skall innehålla blott en enda säck. Det kan på lasset finnas flera säckar, men det skall då vara flera egare till dem och det skall

styrkas, hvilka egarne äro. Jag skall bedja att med afseende härå få uppläsa en liten del af § 4 i kongl. förordningen angående Sveriges och Norges ömsesidiga handels- och sjöfartsförhållanden den 30 maj 1890. Sista stycket i nämnda § lyder sålunda:

“Resande vare, om vederbörande tulltjensteman eller tullbetjent sådant fordrar, skyldig att, jemte uppgift om yrke och hemvist, afgifva skriftlig försäkran, att de varor han medför icke införas i handelsafsigt, på sätt ofvan förmåles. Införas varorna icke för resandes egen räkning, skall försäkran afgifvas af den, för hvilkens räkning de införas. Underlåter någon aflemna dylik försäkran, skola varorna i vanlig ordning tullbehandlas.”

Det fordras således blott en försäkran af de särskilda egarne till de säckar, som en forman för med sig, att han för dem för dens och dens räkning. Formannen kan föra med sig flera säckar, och då möter det ju icke så stora svårigheter att tullfritt införa rätt stora kvantiteter, hvilket också framgår af de uppgifter, generaltullstyrelsen lemnat. Jag vidhåller, att det icke kan vara behöfligt att för en tullpliktig införsel af 60 säckar vidtaga den åtgärd, som här föreslagits. Det är väl sant, att det synes vara en blygsam begäran att anhålla om en skrivelse till Kongl. Maj:t för att få utredning i denna sak, men för min del finner jag den utredningen redan nu vara så fullständig som behöfligt är och fullt konstaterande, att hela undantagslagstiftningen är obehöflig. Under sådana förhållanden kan jag ej annat än motsätta mig skrivelseförslaget. Jag ber dock herrarne icke därför tro, att jag är hårdhertad, nej jag ömmar för Herjedalens invånare helt visst lika mycket som många af dem som här föra deras talan, man jag anser, att man icke i otid skall besvära Kongl. Maj:t med skrivelser.

Jag vidhåller mitt yrkande.

Herr Fredholm från Stockholm: Det är alldeles riktigt, såsom den siste talaren anförde, att resande, enligt mellanrikslagen, icke har rätt att tullfritt medföra varor i handelsafsigt. Men det omtalas äfven i lagen, huru mycket en resande får medföra tullfritt, och detta är i fråga om malen spanmål 100 kilogram eller en säck. En resande får således icke medföra mera än en säck mjöl tullfritt, och därför kan icke någon från Röros intaga ett lass mjöl med t. ex. sex säckar på lasset och säga, att han är ombud för andra, utan det måste vara en person för hvarje säck, om partiet skall gå in tullfritt. Det var detta jag ville klargöra förra gången, jag hade ordet. I många fall blir detta sätt att gå till väga billigare än att betala tullafgift, nemligen om personerna i fråga icke bo alltför långt bort från Funäsdalens tullstation, ty skola de transportera varan ytterligare 10 à 12 mil in i landet, så lär den utvägen icke kunna praktiseras, utan de få väl då betala tullen.

Härmed var öfverläggningen slutad. I enlighet med de gjorda yrkandena gaf herr talmannen propositioner på *dels* bifall till utskottets hemställan och *dels* afslag derå och bifall i stället till den i ämnet

*Angående
tullfritt in-
förande öfver
Funäsdalen
af spanmål
och fläsk.
(Förts.)*

väckta motionen; och fann herr talmannen den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Votering blef likväl begärd och företogs enligt följande nu uppsatta och af kammaren godkända voteringsproposition:

Den, som, med afslag å hvad bevillningsutskottet hemställt i förevarande utlåtande n:o 7, bifaller herr Norbergs i ämnet väckta motion, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren bifallit utskottets omförmälda hemställan.

Omröstningen visade 118 ja och 86 nej; hvadan kammaren beslutat enligt ja-propositionens innehåll.

§ 8.

Föredrogs och bifölls bevillningsutskottets betänkande n:o 8, i anledning af väckt motion om ändring i kongl. förordningen angående stämpelafgiften den 9 augusti 1894.

§ 9.

Om ändring af 2 § utsökningslagen.

Härefter föredrogs lagutskottets utlåtande n:o 20, i anledning af väckt motion angående ändring af 2 § utsökningslagen.

I berörda inom andra kammaren af herr *J. Bromée* afgifna motion, n:o 148, hade föreslagits: att Riksdagen måtte besluta, att 2 § i utsökningslagen den 10 augusti 1877 ändras och erhåller sådan lydelse, att länsmännen, hvar inom sitt distrikt, må ega rättighet verkställa utmätning och försäljning af utmätt egendom, då de derom af fordringsegare anlitas.

Utskottet hemställde emellertid, att motionen icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Herr Bromée begärde ordet och yttrade: Innan jag yttrar mig i sjelfva hufvudfrågan i föreliggande betänkande, skall jag be att få erkänna, att jag till följd af förbiseende begått ett fel i sjelfva motiveringen af min motion. Vid föregående riksdagar, då jag väckt motioner i denna fråga, har jag haft i hägkomst kongl. förordningen af den 12 juli 1878, hvori det stadgas, att utmätningsman, äfven om kronofogde verkställer utmätning, icke eger rätt att taga betaldt för skjuts för mer än en häst. Nu vid motionens uppsättande kom jag

att förbise denna förordning och uppgaf därför, att kronofogdar såsom annars egde att resa efter två hästar, då de verkställde utmätning. Det är, som sagdt, ett förbiseende af denna förordning, som vållat, att denna uppgift kommit in i motiveringen.

Hvad sjelfva saken angår, har lagutskottet för afslag å motionen nu som förut hufvudsakligast åberopat samma skäl, som särskilda utskottet vid utsökningslagens behandling vid 1877 års riksdag anförde för att afslå frågan om att länsmännen skulle få verkställa utmätning likasom kronofogdarne. De skälen blefvo delvis då vederlagda, fastän det var en minoritet för saken både i utskottet och inom Riksdagen, och samma skäl hafva sedan åtskilliga gånger, efter mitt förmenande, blifvit vederlagda.

Utskottet säger, att länsmännen, om de skulle få verkställa utmätning, skulle behöfva högre kompetens och sannolikt komma att fordra högre lön. Det är skäl, som jag förr sökt vederlägga och ännu icke kan inse ega någon betydelse. Ty jag har den åsigt, att om länsmännen kunna verkställa utmätning, då de erhålla order af kronofogden att göra det, kan det icke blifva vidlyftigare att verkställa den, om de skulle göra det på den grund, jag yrkat i motionen, nemligen då fordringsegare anlitat dem om att göra det. Länsmännen kunna icke vara sämre nu än innan den nya utsökningslagen trädde i kraft. Det är känt, att, medan den gamla utsökningsbalken gälde, länsmännen fingo verkställa utmätning och försäljning af fast egendom, mottaga bevakningar om oguldna skulder, som egde förmånsrätt i den utmätta egendomen, och tillämpa handelsbalkens 17 kapitel med uppgörande af köpeskillingsliqviden, som ingalunda var lätt att tillämpa. Jag är för min del öfvertygad om att länsmännen äro lika kompetenta nu som då. Då de kunde sköta en så vidsträckt och nycket krånglig förrättning, som på den tiden ålåg dem, är jag öfvertygad, att de också kunna verkställa utmätning och försäljning af löseghedom.

Att länsmännen skulle komma att fordra högre lön därför, att de finge verkställa dessa förrättningar, torde väl ingen med fullt allvar tro. Jag tror väl, att de icke skulle sätta ned sina löneanspråk. Men jag är ock öfvertygad om att de icke komme att begära någon förhöjning.

Det har ock sagts af utskottet, att det skulle åstadkomma krångel och oreda, om länsman skulle verkställa utmätning. Det kunde inträffa, att äfven kronofogde komme och utmätte samma egendom. Det tror jag knappast skulle kunna inträffa. Men om man kunde hafva skäl att frukta för något sådant, vore det väl lätt att förebygga det genom en föreskrift, att länsman vore skyldig att underätta kronofogde, att han verkställt utmätning der och der; det kunde väl icke kosta mer än brefportot att göra det.

Jag har i min motion framställt yrkande om ändring af 2 § utsökningslagen. Jag har deremot icke föreslagit, huru denna ändring skulle formuleras, af det skäl att jag ansett, att lagutskottet skulle vara mycket mer kompetent att verkställa ändringen; och om denna paragraf skulle ändras, är det ock gifvet, att åtskilliga andra behöfde

Om ändring af § 2 utsökningslagen. (Forts.)

Om ändring
af 2 § utsök-
ningslagen.
(Forts.)

rättas i öfverensstämmelse dermed. Med anledning deraf har jag ock i min motion värdsamt hemställt, att, om den af utskottet komme att tillstyrkas, utskottet skulle formulera den lydelse paragrafen i fråga i följd af ändringen bör hafva, äfvensom öfriga ändringar i utsökningslagen, hvilka i följd deraf må finnas erforderliga. Lagutskottet har dock icke gjort detta, och då så icke skett, anser jag det icke vara någon fördel med att nu yrka bifall till min motion, utan jag skall i stället, herr talman, yrka, att betänkandet måtte återremitteras till lagutskottet för förnyad behandling, på det lagutskottet må blifva i tillfälle att föreslå formen för de äskade ändringarne.

Herr von Krusenstjerna anförde: Motionären har redan sjelf upplyst om den mindre rigtiga uppgift, han i sin motion lemnat, då han uppgaf, att kronofogde skulle hafva högre reseersättning än länsman vid utmätning. Ett af de skäl han åberopat till stöd för sin motion, nemligen den större kostnaden för utmätnings verkställande af kronofogde än af länsman, har således redan i viss mån förminskats.

Motionen är, som kammaren vet, en gammal bekant. Den har varit före, tror jag, fem riksdagar förut, och det har alltid slutat så, att den icke blifvit af Riksdagen bifallen och sålunda icke föranlett någon åtgärd.

Lagutskottet har nu kommit till samma slut som vid föregående tillfällen. Anledningarne till detta äro, att en sådan åtgärd, som motionären föreslagit, synes vara hvarken *lämplig* eller *behöflig*. Den är icke lämplig af det hufvudsakliga och åtminstone för mig bestämmande skäl, att han föreslår, att fordringsegaren skall kunna vända sig vare sig till länsman eller kronofogde, att det således inom ett och samma utmätningsdistrikt blefve två koordinerade utmätningsmän med samma befogenhet, och detta måste med nödvändighet — och det har visats här flere gånger — föranleda åtskilliga kollisioner. Ty det är alldeles icke gifvet, att den ene utmätningsmannen vet om den andres åtgörande. Och vid tider, då en gäldenär, som har fastighet, befinner sig på obestånd, torde den ene fordringsegaren efter den andre skynda att förvärfva den säkerhet för sin fordran, som utmätning kan gifva honom. Den ene begär utmätning hos kronofogde, den andre hos länsman. Den ene förordnar en syssloman till fastighetens vårdande, den andre förordnar en annan dylik man. De veta i det ögonblicket icke om hvarandras åtgöranden, hvadan, som sagdt, kollisioner kunna uppstå. Då synes det mig hafva varit redigare, om motionären föreslagit, att länsman alltid skall vara utmätningsman och icke kronofogde, annat än då Konungens befallningshafvande föreskrifver, d. v. s. en ren omkastning af de nuvarande anordningarne. Då vore dessa betänkligheter borta. Jag vill för min del icke heller vara med om en sådan anordning, men den anmärkning, jag nu framställt, hade då förfallit.

Det andra skälet, hvarför jag anser en sådan åtgärd, som motionären föreslagit, icke böra bifallas, är, att jag icke kan inse den vara *behöflig*. Som kammaren vet, tillkom vid 1877 års riksdag

den 4:e paragrafen i utsökningslagen just med anledning af de erinringar, som då framställdes, att det kunde finnas förhållanden, under hvilka, och orter, der det icke vore lämpligt, att kronofogdar alltid vore utmättningsmän. Derför tillade Riksdagen — och detta godkändes af Kongl. Maj:t — den 4:e paragrafen, som säger, att Konungens befallningshafvande eger för visst fall eller visst område förordna länsman eller annan person till utmättningsman. Nu upplystes inom utskottet, att detta tillämpas på flera ställen. Det tillämpas i rikets lappmarker, det tillämpas i en landsdel, inom hvilken en ledamot af lagutskottet har sin valkrets. Nu har, för att använda ett juridiskt uttryckssätt, motionären icke ens uppgifvit, mindre visat, att man inom hans valkrets vändt sig till Konungens befallningshafvande med anhållan, att en sådan åtgärd måtte vidtagas; dertill hade man, synes mig, haft tillräcklig tid på sig, då så många gånger denna motion förnyats. Men han har ändå icke kunnat uppgifva, att en sådan begäran framstälts eller, om den blifvit framställd, hos Konungens befallningshafvande icke vunnit afseende. Förrän det visat sig, att så verkligen inträffat, förr kan motionen icke anses behöflig.

Hvad beträffar förslaget att nu, på sätt motionären yrkat, återremittera frågan till utskottet, tillåter jag mig hemställa till kammaren, om det verkligen tjenar till något. Motionen har vid föregående riksdagar icke vunnit sympatier; i lagutskottet afstyrktes den enhälligt; och jag anhåller därför, herr talman, om bifall till utskottets hemställan.

Herr Bromée: Med anledning af herr vice ordförandens i utskottet framställning skall jag be att få säga, att det är alldeles riktigt, att 4 § utsökningslagen innehåller, att Konungens befallningshafvande kan förordna annan än kronofogde att verkställa utmätning, nemligen länsman eller annan lämplig person. Om Konungens befallningshafvande i allmänhet använde detta lagstadgande, vore de af mig i motionen öfverklagade olägenheter borta. Men det är känt, att det endast är i undantagsfall, som så sker. Jag vet, att på några ställen i vårt land länsmän eller särskilda personer äro förordnade att verkställa utmätning, men de äro mycket få. Och jag hemställer till herrarne, huruvida det kan vara lämpligt, att en kronofogde åtminstone i de stora och vidsträckta fögderierna skall vara den ende, som får verkställa utmätningar och försäljningar af utmätt egendom och företaga de der förekommande långa och kostsamma resorna. Kostnaderna måste ju blifva alldeles oerhörda. Utskottet säger, att det finnes andra intressen, som skola ses till godo här, än fordringsegarens och gäldenärens. Jag kan medgifva, att det kan finnas andra intressen än deras, men det är mycket sällsynt. Och om det är några andra intressen än fordringsegarens och gäldenärens, kan det väl icke vara några sådana intressen, som skulle främjas genom att kostnaderna blefve flerdubbla mot hvad nödigt kunde vara. Finnas sådana intressen, tycker jag icke, att man skulle vara med om att tillgodose dem blott för att öka kostnaderna. Man har varit i tillfälle att, under den tid utsökningslagen på detta sätt tillämpats, se, att hos åtskilliga gäldenärer, der

Om ändring af 2 § utsökningslagen.
(Forts.)

*Om ändring
af 2 § utsök-
ningslagen.
(Forts.)*

tillgångarne icke varit stora, alla tillgångar gått åt till omkostnaderna. Och det är icke underligt, då utmätningssmannen skall först resa t. ex. tio mil för att underrätta om utmätning och sedan tio mil för att verkställa utmätningen samt derefter åter tio mil för att förrätta auktionen å det utmäta. Då kan man börja begripa, att det blir dryga kostnader. Jag har anfört i min motion vissa medelafstånd i medelstora fögderier. Men jag kan försäkra, att jag icke tagit upp de största afstånden. Det finnes i Jemtland afstånd på ända till trettio mil. Det fins kronofogdar — något som jag icke omnämmt i min motion — hvilka hafva trettio mil att resa från sin bostad till en socken i sitt fögderi.

Under sådana förhållanden, och då 4 § i utsökningslagen icke har vunnit tillämpning annat än i enstaka fall, tycker jag, att tiden borde vara inne att åtminstone befria dem, som äro fattiga, från att drabbas af så oerhörda kostnader, som i dylika fall förekomma, då kronofogde verkställer utmätningen. Det må vara, att i de små distrikten i mellersta och södra Sverige kostnaderna icke blifva så oerhörda, men i de allra flesta fall blifva kostnaderna större äfven här, då kronofogde verkställer utmätning, än då länsmannen gör det. Länsmannen måste ovilkorligen hafva mindre distrikt att sköta och därför mindre afstånd att resa än en kronofogde. Man bör äfven besinna, att det medför kostnader och besvär för fordringsegaren att taga reda på huru det gått med hans sak, då han skall resa lång väg till fogden.

Det har invändts, icke af utskottet, men af andra, att, då kronofogdarne skola hafva ansvaret, de ock böra få sjelfva förrätta utmätning eller förordna den, de hafva förtroende till, t. ex. länsmannen, att göra det. Ja, det är gifvet, att när de hafva ansvaret, men vilja använda "vikarie", som utskottet säger — detta "vikarie" är ett ord, som jag för min del icke kan begripa, att man här kan lämpligen begagna, emedan jag icke tror en länsman kan kallas vikarie, då han får order af fogden att verkställa utmätning — de naturligtvis också skola ansvara för sin vikaries åtgöranden. Men det framgår alldeles tydligt af min motion, att meningen varit, att, om utskottet ändrat 2 §, det naturligtvis i den bestämmelse, som skulle komma i stället, skulle hafva stipulerats, att länsmannen skulle lemna samma borgen och säkerhet för sin uppbörd, som fogden gör. Fogden behöfver borgen för allenast 2,250 kronor, icke mera. Det är väl ingen konst för länsmannen att lemna samma säkerhet för uppbörden som kronofogden. Jag är öfvertygad om att en sådan borgen kan af länsmännen i vårt land presteras. I Jemtland få de redan nu skaffa sådan borgen, innan de befordras. För öfrigt ser man ju, att länsmän hafva sig anförtrodt, på en del ställen utan borgen, men på andra med sådan, att uppbära flera tusen kronor i kronoutskylder och kommunalutskylder, och det har icke visat sig annat, än att det gått bra. Ja, man ser ju till och med, att de sannolikt af många för okunnige ansedde fjerdingmännen få uppbära resterande krono- och kommunalutskylder med åtskilliga tusental kronors belopp. När det går an för dem, skulle det icke ock kunna gå för sig, att länsmännen finge panta i de fall, då enskilde hade förtroende för dem och anlitade dem? De

skulle säkert då verkställa förrättningar lika bra, som de göra efter det fogden beordrat dem till den. Det är ingen borgen för fjerdingmännen; icke ens kommunen, som tillsätter dem, ansvarar för uppborrdsmedel, som af dem uppbaras och möjligen kunna förskingras.

Om ändring af 2 § utskottingslagen. (Forts.)

Utskottet säger, att det skulle blifva ökade svårigheter för länsmännen och Konungens befallningshafvande, om länsmännen skulle verkställa utmätning, derigenom att länsmännen skulle blifva tvungna att föra utmätningssdiarier. Men mig veterligen måste hvarenda länsman nu föra utmätningssdiarier. Jag kan icke tro, att det fins någon enda, som icke gör det. Och hvad det beträffar, att det skulle blifva besvärligt för Konungens befallningshafvande att granska inkomna uppgifter, så kan någon ökning icke ega rum annat än så, att det blir mera papper; målen måste väl förblifva desamma, som om allsammans gått genom kronofogdarne. Det blefve, som sagdt, mera papper och flera siffror, det medgifver jag, men det kan väl icke gerna spela någon roll.

I följd af dessa för mig mycket viktiga skäl vidhåller jag mitt yrkande om återremiss.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad, samt herr talmannen till proposition upptagit de båda olika yrkandena, biföll kammaren utskottets hemställan.

§ 10.

Likaledes bifölls lagutskottets härefter föredragna utlåtande n:o 21, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af 17 kap. 10 § handelsbalken.

§ 11.

I ordningen förekom dernäst lagutskottets utlåtande n:o 22, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af 27 kap. 10 § byggningabalken.

Om ändrad lydelse af 27 kap. 10 § byggningabalken.

I en inom Andra Kammaren väckt, till lagutskottets behandling hänvisad motion, n:o 135, hade herr *O. G. Erikson* i Öfra Odensvi hemställt

“att Riksdagen måtte för sin del besluta, att 27 kap. 10 § byggningabalken erhåller följande förändrade lydelse:

Då bonde — — — — —

dalers bot. Hafver han, då fardag inne är, foder öfver, skall han öfverlåta detsamma åt jordegaren eller efterträdaren, mot en ersättning motsvarande hälften af det i orten gängbara pris, och hvilken ersättning, derest öfverenskommelse icke uppnås, bestämmes af tre gode män, hvilka utses på sätt, som i lagen om skiljemän är stadgadt. Vare ock — — — — —

det åter.“

Om ändrad
tydelse af 27
kap. 10 §
byggnings-
balken.
(Forts.)

Utskottet hemställde, att motionen icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Efter uppläsande häraf begärdes ordet af

Herr Petersson i Brystorp, som inom utskottet varit af skiljaktig mening och nu yttrade: Jag har reserverat mig mot detta betänkande på den grund, att jag anser ifrågavarande paragraf, 10 § i 27 kap. byggningsbalken, icke vara fullt tydlig. Deri står, att afträdare skall hembjuda jordegaren eller efterträdaren öfverblifvet foder till inlösen. Men om icke jordegaren eller efterträdaren vill inlösa fodret, finnes icke bestämdt, huru afträdare får förfara med detsamma. Inom utskottet har upplysts, att den praxis gjort sig gällande, att, då afträdare hembjudit foder och jordegare eller efterträdare icke velat lösa det, afträdaren fått sälja det, huru han behagat. Denna praxis kan ju på sätt och vis vara god, men jag anser den icke vara fullt riktig. Derigenom att fodret föres bort från egendomen, kommer nemligen denna i mistning af gödselämne, som rätteligen bort tillgodokomma den. Jag skulle därför önska, att ett sådant tillägg gjordes, hvarigenom uttryckligen blefve föreskrifvet, att, då jordegaren eller efterträdaren icke ville lösa fodret med hälften af det gångbara priset, afträdaren skulle hafva rätt att försälja fodret, huru han ville. Detta ansåg utskottet vara alldeles öfverflödigt. Och då icke motionären själf gjort något yrkande, skall icke heller jag göra något. Jag har blott velat framställa mitt tänkesätt i saken.

Herr Larsson i Mörtlösa anförde: Då lagutskottet behandlade motionen om utarbetande af en arrendelag, yttrade utskottet följande: Utskottet anser de nuvarande bestämmelserna rörande arrendeaftal för jord icke vara så fullständiga, att ej en omarbetning af desamma skulle medföra nytta *vid afgörande af jordegares och arrendatorers ömsesidiga rättsförhållanden*, i synnerhet för de fall, då fullständigt aftal emellan upplåtare och brukare saknas. Här hafva vi nu kommit till en bestämmelse, der det gäller "jordegares och arrendatorers ömsesidiga rättsförhållanden", men lagutskottet har ändock icke föreslagit någon ändring. Byggningsbalkens 27 kap. 10 § stadgar, att om bonde, då fardag inne är, har foder öfver, och vill det sälja, han skall hembjuda det jordegaren eller också honom som efter kommer. Men om nu icke jordegaren eller efterträdaren vill lösa fodret, finnes ingen föreskrift i lagen, huru man skall förfara. Jag har frågat framstående jurister om den saken, och de hafva upplyst, att de icke kände till, huru man skulle göra. Det har visserligen blifvit sagdt, att praxis är, att, om icke jordegare eller efterträdare vill lösa fodret, afträdaren skall hafva rätt att sälja det till hvem han behagar. Men då detta icke är föreskrifvet i lagen, kan man icke taga det för alldeles gifvet. Jag skulle därför vilja hafva ett tillägg i ifrågavarande lag i samma syfte, som föregående talaren angifvit. Men då han icke gjort något yrkande, skall icke heller jag göra det.

Härmed var öfverläggningen i detta ämne slutad. Efter af herr talmannen i sådant afseende gifven proposition biföll kammaren utskottets hemställan.

§ 12.

Föredrogs vidare lagutskottets utlåtande n:o 23, i anledning af väckta motioner om ändring i förordningen den 18 juni 1864 angående utvidgad näringsfrihet.

*Angående
ändring i näringsfrihets-
förordningen
den 18 juni
1864.
(Forts.)*

I motion n:o 105 inom Andra Kammaren hade herr *A. Swartling* föreslagit: att Riksdagen ville besluta att i skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t, om möjligt redan till nästa riksdag, täcktes framlägga förslag till sådan ändring af kongl. förordningen den 18 juni 1864 angående utvidgad näringsfrihet, att för erhållande af rätt till idkande af handel eller annan rörelse af den beskaffenhet, att böcker deröfver enligt lag skola föras, såsom kompetensvilkor stadgas, att den sökande skall styrka sig ega erforderlig kunskap för verkställande af den i lag föreskrifna bokföring.

Vidare hade i motion n:o 115 inom samma kammare af herr *A. Petri* föreslagits: att Riksdagen ville i skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t behagade låta utarbета och, om möjligt, till nästkommande riksdag framlägga förslag till sådana ändringar i kongl. förordningen den 18 juni 1864 angående utvidgad näringsfrihet, att för erhållande af rätt till idkande af handel, som är af den omfattning, att böcker deröfver enligt lag skola finnas, såsom kompetensvilkor stadgas, att den sökande skall styrka sig ega *dels* erforderliga insigter för verkställighet af den i lag föreskrifna bokföring, *dels*, beträffande landt-handel, tillstånd af vederbörande kommunalmyndighet till sådan rörelses utöfvande.

Under *punkten 1* af föreliggande utlåtande hemstälde nu lagutskottet att herr Swartlings motion icke måtte af Riksdagen bifallas.

Herr Swartling erhöll ordet och yttrade: Ehuru väl min motions öde ju kan på förhand anses afgjort, då lagutskottets ärade ledamöter tyckas alla hafva varit eniga i att afstyrka densamma, ber jag dock att få säga några ord till bemötande af hvad utskottet i sitt utlåtande anfört.

Det är ju alldeles klart, att jag icke kan känna någon synnerlig tillfredsställelse eller belåtenhet med det sätt, hvarpå min motion blifvit behandlad, då detta sätt synes mig hafva varit temligen summariskt. Men det gläder mig emellertid att finna, att utskottet icke lyckats framleta andra skäl för afslag än de ytterst svaga, som utskottet använde för lidet år och nu ordagrant åter upprepat. Detta gläder mig därför, att det synes mig visa, att inga verkligt kraftiga skäl mot mitt förslag kunna företes, och det stärker min förhoppning,

Angående
ändring i näringsfrihetsförordningen
den 18 juni
1864.
(Forts.)

att den tid icke skall vara så synnerligen långt aflägsen, då Riksdagen kommer att skänka sitt bifall till ett sådant stadgande, som min motion afser.

I början af det från fjoråret citerade utlåtandet erinrar utskottet derom, "att en hvar, som har för afsigt att idka en rörelse, med hvars utöfvande följer skyldighet att föra handelsböcker, är pliktig hafva kännedom om det stränga äfventyr, som i strafflagen, derest konkurs mellankommer, stadgas för underlåtenhet att ordentligen fullgöra sådan bokföring, och att sålunda den person, hvilken utan att ega tillräckliga insigter härutinnan börjar drifva affärsrörelse, rättvisligen bör bära följderna af sitt handlingssätt". Men när nu så är, synes det mig, som om det icke vore något obilligt begärdt, att den, som söker få utöfva handelsrättighet, också vid ansökningen visar, att han har förmåga att fullgöra den skyldighet, som åligger honom. Denna erinran synes mig sålunda mera tala till förmån för min motion än för utskottets uppfattning.

Vidare säger utskottet, att det "är ense med motionären derutinnan, att det i allmänhet måste anses önskvärdt, att handlande ega nödiga kunskaper i bokföring", men "föreställer sig dock utskottet, att det skulle blifva förenadt med stora svårigheter att i lag meddela fullt effektiva bestämmelser i detta afseende". Hvad kan det betyda, att utskottet föreställer sig, att svårigheter skulle möta? Nog vill det tyckas, som om utskottet bort i någon mån antyda och påvisa, hvari dessa svårigheter skulle bestå. Jag vill visserligen icke förneka, att svårigheter kunna finnas, men att de äro synnerligen stora, vågar jag betvifla. Och äfven om de skulle vara stora, tilltror jag Kongl. Maj:t att hafva förmåga att lösa dem, ty Kongl. Maj:t har sannerligen löst större svårigheter än dessa.

Hvad slutligen det sista stycket af utskottets afstyrkande motivering beträffar, så innehåller det samma skäl, som förut blifvit anfördt, nemligen att om personer också sakna förmåga att verkställa bokföring, skulle de likväl kunna vara väl kvalificerade för handelsyrkets utöfvande. Jag hade verkligen hoppats, att ett upprepande af detta påstående icke vidare skulle ifrågakomma från utskottets sida, ty det påståendet håller alldeles icke streck. Jag vågar nemligen säga, att den, som är så klen utrustad, att han ej eger förmåga att inhemta den ringa kunskap, som behöfves för verkställande af bokföring, sådan den i lagen föreskrifves — jag ber att få erinra om att den bokföring, lagen föreskrifver, består endast i förande af en dagbok, en brefbok och en inventariebok — den, säger jag, som saknar förmåga att inhemta denna kunskap, saknar en af de förnämsta egenskaper, som en affärsman bör ega. Han behöfver nemligen kunna bedöma sin egen affärsställning. Detta kan han icke, om han saknar kännedom om förändret af räkenskaper; och jag vågar vädja till de få representanterna för handelsyrket, som finnas inom kammaren, om jag ej härutinnan har rätt. Af allt, som utskottet sålunda anfördt, synes mig ingenting kraftigt tala emot min motion, hvarför jag tycker, att utskottet snarare bort tillstyrka bifall till densamma.

Jag ber emellertid få försäkra kammaren, att jag ej skulle åter-

kommit med denna fråga i år, då den så nyligen som i fjor blifvit behandlad af Riksdagen, om det endast varit min egen öfvertygelse om nyttan af denna förändring i näringsfrihetsförordningen, det gäلت. Men önsknningar om en sådan förändring hafva flera gånger uttalats vid årssammanträden af Sveriges allmänna handelsförening, en förening, hvars medlemmar dock räknas i tusental. Litet hvar af herrarne torde säkerligen i tidningarne hafva sett, att här i Stockholm i dagarna hållits ett sammanträde af manufakturhandlareföreningen. Vid detta sammanträde diskuterades min motion, hvarefter följande uttalande gjordes: "De ur flera synpunkter beklagliga följderna af den konkurrens, som uppstår derigenom, att personer gifva sig in på köpmannabanan utan att ega insigt i yrkets bedrivande, hafva äfven beaktats af de flesta bland föreningens vid sammanträdet närvarande medlemmar, och uttalades såsom en allmän åsigt, att det i flera hänseenden skulle för handeln inom landet lända till verkligt gagn, om den af herr Swartling väckta motionen kunde vinna Riksdagens bifall".

*Angående
ändring i näringsfrihetsförordningen
den 18 juni
1864.
(Forts.)*

Fastän det ju icke tjänar mycket till, kommer jag att yrka bifall till min motion och afslag på utskottets hemställan. Men jag kommer att göra ännu mera. Jag ber herr talmannen och kammaren benäget ursäkta, att jag kommer att besvära kammaren med en votering i denna sak. Jag har nemligen af många, som i fjor röstade mot saken, men då endast på grund af det sammanhang, i hvilket den förekom, uppmanats att väcka den till lif äfven vid denna riksdag, och det är därför för mig af särskildt intresse att få se, huru röst-siffrorna i år komma att ställa sig i jmförelse med fjolårets.

Herr talman! Jag ber att få yrka afslag å utskottets hemställan och bifall till min motion.

Herr *Falk* förklarade sig instämma med herr Swartling.

Herr von Krusenstjerna yttrade: Den föregående, högt ärade talaren började sitt anförande med att uttala sin glädje öfver, att det i år icke lyckats lagutskottet att uppleta andra skäl för afslag å hans motion än de ytterligt svaga, som utskottet förra året anförde i ämnet.

Det är en förebråelse, som lagutskottet ofta får höra af motionärer, som återkomma med sina framställningar från en föregående riksdag, att lagutskottet endast återkommit med de skäl, som förut anförts emot motionerna. Men när dessa skäl vid ett föregående tillfälle synas hafva föranledt Riksdagen att afslå motionerna, är det ju ganska förlåtligt af lagutskottet att återkomma med samma skäl, då motionärerna förnya sina framställningar.

Skulle verkligen införendet af skyldighet för den, som vill idka handel, att visa sig ega kunskap i bokföring hafva med sig en så kraftig verkan, som, icke den föregående talaren, men den andre motionären i ämnet synes vänta deraf, nemligen att den aftyning, det nedgående i vår handel, som enligt hans uppgift med anledning af 1864 års näringsfrihetsförordning inträdt och sedermera allt ytterligare fortgått företrädesvis på grund af att denna författning upphäfde den

*Angående
ändring i näringsfrihets-
förordningen
den 18 juni
1864.
(Forts.)*

äldre handelsordningens bestämmelser om bokföringsinsigt såsom kompetensvilkor för handelsyrkets utöfvande, skulle upphöra och förbytas i ett uppblomstrande af denna näring, skulle ändringen, säger jag, medföra denna kraftiga verkan samt äfven hafva till följd, att bedrägerierna i handel och bokföring, hvaröfver nu klagas, skulle upphöra, ja då, mina herrar, skulle jag naturligtvis icke tilltro mig att opponera emot ett sådant förslag som detta. Jag tviflar dock på, att den föreslagna förändringen skulle en så kraftig verkan åstadkomma, och jag är öfvertygad om, att den skulle komma att blifva skäligen värdelös och utan någon egentlig större betydelse.

Detta synes mig äfven den föregående talaren hafva erkänt, då han i sin motion yttrar: "Väl torde detta medel icke kunna antagas varda ett i förbemälda afseende synnerligen kraftigt verkande." Och att det icke kan verka mycket, sluter jag också deraf, att, efter hvad mig meddelats — som kammaren vet, fans stadgandet om dylika betyg uti 1846 års handelsordning — de betyg om kunskap i bokföring, som förr företeddes, voro skäligen värdelösa. Jag antager därför, att förhållandet komme att blifva alldeles detsamma, om fordringar på sådana betyg åter infördes.

Skall en dylik föreskrift verkligen medföra några praktiska verkningar och bidraga till att skydda de redan existerande handlandena för de många nya, som växa upp och konkurrera med dem, skall den verkligen medföra trygghet för att handelsyrkets utöfvare kunna föra sina böcker ordentligt, synes det mig blifva nödvändigt, att utgifvandet af dessa betyg ställes under en verkligt effektiv kontroll, så att man kan få full garanti för att betygen verkligen innebära hvad de innehålla. Strömningen nu för tiden går eljest icke i den rigtning, att man vill införa examensväsende och betygsföreskrifter, men någon annan utväg att få en fullt effektiv kontroll i detta fall kan jag verkligen icke se.

Jag tror således, att ett sådant förslag icke kan medföra en så välgörande verkan, som somliga vänta utaf detsamma, och att föreskrifterna, om de genomfördes, skulle komma att endast stå på papperet. Skulle någon verkan åstadkommas, borde en kontroll af den största noggrannhet införas, och denna synes det mig svårt att få till stånd. I de petitioner, som i ämnet framkommit, har jag ej heller sett någon anvisning om huru kontrollen skulle gå till, utan de stanna vid ett allmänt uttalande, att kunskap i bokföring bör fordras af dem, som idka handel.

Af dessa skäl är det, som lagutskottet ansett, att motionen äfven denna gång icke bör föranleda till någon Riksdagens åtgärd, och jag skall därför, herr talman, be att få yrka bifall till lagutskottets hemställan.

Herr Petri: Först och främst skall jag be att till alla delar få instämma i herr Swartlings anförande. Vidare skall jag anhålla att, med anledning af herr vice ordförandens i lagutskottet utsago, att bifall till motionen icke skulle tjena någonting till, få nämna, att det, såvidt jag vet åtminstone, är en mycket utbredd allmän önskan inom

handelsståndet, att sådana kompetensvilkor, som de här åsyftade, stadgas; handelsståndet anser, att de skulle blifva till mycken nytta.

Herr vice ordföranden i lagutskottet nämnde äfven, att det skulle vara svårt att arrangera någon tillförlitlig kontroll. Detta tror jag ej skulle vara så svårt. Jag tog mig redan i fjol friheten att här i kammaren nämna, att jag hade tänkt, att saken skulle kunna anordnas sålunda, att Konungens befallningshafvande och öfverståthållareembetet, hvar och en inom sitt distrikt, skulle tillsätta vissa personer, som vore kompetenta att afgifva sådana betyg, som erfordras. Om dessa betygsgifvare således blifva officiellt tillsatta, så blir ju äfven en officiell kontroll införd.

*Angående
ändring i näringsfrihetsförordningen
den 18 juni
1864.
(Forts.)*

För öfrigt tycker jag, det är hårdt, att kammaren aldrig vill göra något för handelscorpsen eller lyssna till någon framställning från densamma. Man bör likvisst tänka på, att det är handelsståndet i vårt land, som kanske tillför statsverket de största inkomsterna — jag tänker nu närmast på inkomsterna af tullar, jernvägar, post, telegraf etc. —; äfven den direkta bevillningen kommer säkerligen till största delen från det hållet.

Ty värr finnes det väl föga förhoppning om, att man nu skall komma någon väg med förslaget. Jag ber emellertid, herr talman, att få förena mig med herr Swartling i hans yrkande på bifall till sin motion.

Herr Bergström: Herr talman! Då den ärade representanten för Leksands tingslag i fjol bragte denna fråga å bane i Riksdagen, förvånade det mig, att han skulle framträda såsom målsman för ett yrkande på införande af ytterligare en examen i vårt land. Vi hafva redan nu så många examina, som stipuleras såsom vilkor för att få utöfva den ena eller andra näringen, det ena eller andra yrket, att det snarare vore skäl uti, att vi ginge den motsatta vägen, enligt hvad mig synes åtminstone.

Vilja vi verkligen här vid lag få till stånd en förbättring, böra vi söka den på ett helt annat håll. Vi böra söka ernå den genom att bereda tillfälle för dem, som äro i behof deraf, till undervisning på dessa områden i högre grad, än för närvarande är fallet.

Den förste talaren i denna fråga har framhållit, att det endast är en jämförelsevis enkel bokföring, det här gäller. För närvarande hafva vi ju emellertid det stadgandet i fråga om den högre afdelningen i våra folkskolor, att undervisning der skall lemnas uti enkel bokföring. Om någon förbättring behöfves, anser jag, att den bör göras der. Äfven i de undervisningsanstalter, der en sådan undervisning nu icke förekommer — t. ex. i de allmänna läroverken — borde undervisning i bokföring införas i stället för en hel del annat krau. Deremot bör man icke, enligt min åsigt, stipulera det vilkoret, att man skall hafva aflagt en examen för att få utöfva denna handtering.

Det synes mig också, som om ett annat undervisningsområde likaledes borde bättre tillgodoses, och detta just i herrar motionärens intresse, nemligen undervisningsområdet *lagkunskap*. Om såväl i folkskolans högre afdelning som i de allmänna läroverken någon under-

Angående
ändring i näringsfrihets-
förordningen
den 18 juni
1864.
(Forts.)

visning på detta område meddelades, skulle säkert motionärernas önsknin-
gar blifva väl tillgodosedda.

Nu har den ene af motionärerna, herr Petri, yrkat, att man skulle gå en annan väg för att få en förbättring till stånd. Förhål-
landet är nemligen, att, ehuru herr Swartling sagt, det Sveriges all-
männa handelsförening skulle sätta mycket högt värde på denna exa-
men, som nu föreslagits, det likväl synes ganska tvifvelaktigt, huru-
vida den verkligen gör det. Enligt hvad som uppgafs redan under
fjorårets debatt här i kammaren angående denna fråga, skall ombuds-
mannen för Sveriges allmänna handelsförening hafva förklarat, att
föreningen ansåge en sådan kompetensbestämmelse, hvarom nu är
fråga, för fullständigt gagnlös.

Herr Petri deremot vill hjälpa oss ur dessa svårigheter genom
införande af en bestämmelse om att medgifvande skulle lemnas af
vederbörande kommunalmyndighet för rättigheten att idka handel å
landsbygden. Lagutskottet har i detta fall gifvit denna motionär
just det svar, han förtjenar, då utskottet framhållit, att en sådan be-
stämmelse väl skulle vara mycket förmånlig för de inom en kommun
redan etablerade handlandena, hvilka derigenom skulle finna en utväg
att skydda sig mot konkurrens, men deremot svårigen lända till gagn
för den köpande allmänheten. Den ifrågavarande motionären har
åberopat sig på det senaste sammandraget af Konungens befallnings-
hafvandes femårsberättelser. Om man nu går tillbaka till tiden före
1864 års näringsfrihetsförordning och från denna tid hemtar några
upplysningar om huru förhållandena då gestaltade sig, så finner man
af sammandraget af 1856—1860 årens femårsberättelser, det första
sammandrag af Konungens befallningshafvandes femårsberättelser, som
blifvit gjordt, att belåtenheten icke varit så synnerlig med de dåva-
rande sockennämndernas befattning med denna sak, liksom ej heller
med den tidens kompetensbestämmelser i examens- och betygsväg.
I de nämnda årens femårsberättelse från Vesternorrlands län, till
hvilken sammandraget hänvisar, säges det, att "lättheten att åtkomma
betyg om egande kunskaper och skicklighet, liksom lättheten att få
sockennämndens medgifvande till handelsrätts vinnande är af erfaren-
heten mer än tillräckligt känd". Det synes mig således vara bra litet
skäl för att gå tillbaka till just de hjälpmedel, som motionären från
Eksjö har föreslagit, utan man får väl komma med något annat.

Lagutskottet har sagt — det är mot slutet i dess utlåtande —
att det torde kunna ifrågasättas, huruvida landtbefolkningen verkligen
är så mycket mera lättledd än stadsbon, att fog finnes för att göra
åtskilnad mellan landt- och stadshandel. Utskottet har väl här velat
gifva motionären den anvisningen, att nästa gång, han kommer till-
baka med sitt förslag, äfven taga städerna med deri. Då emellertid
det bästa synes mig vara att icke komma med något förslag alls, så
tillåter jag mig att yrka bifall till lagutskottets förslag.

Herr Persson i Rinkaby: Om de många falsarier och bedräge-
rier, som nu ega rum i handel, kunde förekommas genom motionärens
förslag, så skulle jag vara med om att vid den utlofvade voteringen

rösta för detsamma. Men då jag tror, att de flesta dylika fall, som förekomma på handelsns område, uppkomma af helt andra orsaker än bristfällig bokföring, så tror jag icke, att ett sådant förslag som det af motionären åsyftade skulle lemna den ringaste garanti för att det skulle blifva bättre i detta hänseende, än nu är fallet. Vi nere i Skåne känna många, som blifvit alldeles utmärkta handlande der, och som kommit från Vestergötland eller Småland, samt börjat med att "knalla" omkring med sina påsar; icke kunde de skriva eller föra handelsböcker, men med tiden hafva somliga af dem kommit att lära sig det. De hafva, som sagdt, kommit och slagit sig ned i skånska bygderna och blifvit aktningvärda handlande. Det kan väl hända, att de varit till någon men för stadshandlandena, som gerna taga litet mer betaldt, men de hafva det oaktadt utöfvat ett välgörande inflytande på landsbygden, derigenom att deras pretentioner på lifsförnödenheter och annat som behöfts varit så ringa, att de kunnat sälja sina varor med helt ringa förtjenst. Jag tror icke, liksom väl ingen heller af kammarens ledamöter hyser den uppfattningen, det motionären menar, att t. ex. här i Stockholm eller Norrköping någon slår sig ned och öppnar handel utan att hafva sådana förutsättningar rörande bokföring, som motionären vill åstadkomma, utan det är landsbygden, som han afser. Vi veta ju, att kompetensvilkoren för att få utöfva handel på landet äro, att man skall hafva god fräjd samt råda öfver sig och sin egen- dom; men utan att hafva det ringaste anseende eller förtroende inom ett samsälle är det icke värdt att slå sig ned der och öppna handel; det är, tror jag, just förtroendet från allmänhetens sida, som här vid lag bygger en handlandes framtid.

Då jag icke anser det böra ingå i Riksdagens angelägenheter att genom en sådan lagstiftning som den föreslagna komma fram till ett bättre förhållande härutinnan, så skall jag be att få yrka bifall till lagutskottets förslag.

Herr *Svensson* från Karlskrona instämde häruti.

Herr *Swartling*: Med anledning af den siste ärade talarens yttrande ber jag att få säga, att det alldeles icke är meningen, att det stadgande, som här föreslagits, skulle verka retroaktivt, och ej heller att det skulle gälla för gårdfarihandel i vanlig mening och för sådana personer, som drifva sin affär med tillhjälp endast af hustru och barn, utan att det skall gälla endast för rörelse, som är af den omfattning, att böcker enligt lag skola deröfver föras.

Hvad angår den ärade talarens på stockholmsbänken yttrande, så ber jag att få säga, att det icke kan vara annat än i hög grad glädjande, det han börjat visa så stort intresse för affärslifvet, att han vill egna sin tid att tänka på, hvad som för det kan vara nyttigt, samt att han kommit så långt dermed, att han är färdig utdela råd och upplysningar åt affärsmännen, huru de skola ställa sig. Jag beklagar blott, att hans råd synas icke vara fullt praktiska i alla afseenden. Ty då han säger, att det skulle vara af synnerligt gagn, om i folkskolan infördes läroämnet lagfarenhet, så tror jag knapp

*Angående
ändring i näringsfrihets-
förordningen
den 18 juni
1864.
(Forts.)*

Angående
ändring i näringsfrihetsförordningen
den 18 juni
1864.
(Forts.)

detta vara till gagn för handelsverlden. Vi hafva ju redan ett sådant öfverflöd på jurister af mer eller mindre goda slag, så att jag icke tror det vara skäl att uppfostra flera sådana. Men då han sjelf säger, att i folkskolans öfversta klass meddelas undervisning i bokföring, hvad kan han då hafva emot att bevis om samma kunskapsmått fordras af den, som vill blifva handlande? Detta synes mig icke vara att ställa allt för stora anspråk på sådana personer. Jag ber att få erinra om ett yttrande i det af den ärade talaren sjelf åberopade och af herr Petri först citerade sammandraget af femårsberättelserna för 1886—1890. Det heter nemligen i sista punkten af ifrågavarande stycke: "Redan nu åligger det enligt lag köpmannen att föra handelsböcker, och detta visserligen i det allmännas intresse för att vid behof kunna kontrollera transaktioner, af hvilkas redliga handhafvande andras rätt och väl äro beroende, men denna skyldighet förlorar mycket af sin betydelse, så länge det icke fordras af den, som vill öppna handelsbod, att med bevis styrka sig innehafva de kunskaper, som äro oundgängliga för uppfyllandet af lagens bud. Genom ett sådant stadgande skulle intet intrång göras på näringsfriheten, men mycken osund verksamhet förebyggas till båtнад för den enskilde liksom för det allmänna." Det synes mig således, som om det af mig nu föreslagna medlet vore mycket oskyldigt att använda, ty det kan icke vara till någon skada, men deremot till gagn för många, och under sådana förhållanden tycker jag, att man gerna kunde antaga detsamma.

Den ärade talaren erinrade om ett påstående, som under förra riksdagen fälles af en talare på — om jag icke missminner mig — östersundsbanken, nemligen att ombudet för Sveriges allmänna handelsförening skulle hafva förklarat ett sådant stadgande som det nu föreslagna vara af föga värde. Denne ärade talare begick nog då ett misstag, ty ett sådant yttrande har aldrig fälts af ombudsmannen. Talaren måtte hafva förväxlat honom med något ombud för någon köpmannaförening; från Sveriges allmänna handelsförening har icke något sådant uttalande kommit. Ty jag kan visa protokoll från flera årssammanträden, der denna fråga stått på dagordningen, och der handelsföreningen alltid vidhållit önskvärdheten af ett sådant stadgande som det nu ifrågasatta.

Jag skall be att få vidblifva mitt yrkande om bifall till min motion.

Herr Göransson: Ett utaf de skäl, som en af motionärerna anförde såsom orsak för bifall till hans förslag, var den skarpa konkurrensen handlandena emellan, hvilken skulle föranleda, att de svårigheter, som de inom sitt yrke hade att kämpa emot, blefve år efter år allt större och större. Detta kan jag för min del icke finna vara något giltigt skäl för den af motionären föreslagna åtgärden. Att konkurrensen handelsidkarne emellan blir större, det är ju möjligt, och att detta kan vara olämpligt för handlandena sjelfva, vill jag icke bestrida, men att denna konkurrens är till någon skada för den konsumerande allmänheten, det kan jag icke finna; ty ju flera de äro, som

vilja sälja, ju större konkurrens och dess lägre pris, och detta måste ju uppenbarligen vara en fördel för den konsumerande allmänheten.

Det andra skälet, som anförts af samma motionär, är det, att "den sålunda uppkomna konkurrensen blifvit i hög grad osund, enär en stor mängd af dem, som gifva sig in på köpmannabanan, göra detta utan att genom föregående praktik hafva förvärfvat sig nödig insigt i och kannedom om yrkets riktiga bedrifvande, hvarför de också, ofta nog omedvetet, tillfoga sig sjelfva och andra skada genom oförståndig och planlös skötsel af sin affär". Icke heller i denna del kan jag dela motionärens uppfattning, nemligen att det hufvudsakligast skulle vara dem, han nu omnämnt, samt de personer, som icke hafva den af honom förordade kunskapen i bokföring, hvilka skulle åstadkomma denna skada. Jag tror, att, om man vill draga en parallel der vid lag, det kanske blir fullt lika många på andra sidan, d. v. s. att fullt ut lika många och säkerligen ännu flera handlande, som varit kunniga i bokföring, än de, som varit okunniga deri, förorsakat sådan skada, som motionären här påpekat. Ofta har erfarenheten visat det, att ju större kunskaperna äro, desto större är också skickligheten att föröfva större falsarier och bedrägerier. Det kan deremot finnas personer — och jag vet exempel derpå från min hemort, hvilka icke hafva några egentliga kunskaper vare sig i bokföring eller någon annan bildningsgren, men som det oaktadt kunna hafva en särskild fallenhet och talang för handel och som kunna vara fullkomligt lämpliga att sköta en sådan; det fins ju exempel på många personer, som slagit sig på handel utan att hafva hvarken bildning eller förmögenhet, men som det oaktadt kunnat bringa sig upp till en oberoende, för att icke säga förmögen ställning. Jag för min del vill derfor icke vara med om att stifva sådana lagar, hvarigenom man skulle kunna förhindra någon att utöfva en verksamhet som han vore danad för.

*Angående
ändring i näringsfrihetsförordningen
den 18 juni
1864.
(Forts.)*

För öfrigt finnes ett fullt och tillräckligt korrektiv i de lagbestämmelser, vi redan ega, nemligen att, om en handlande kommer i konkurs och det visar sig, att han icke fört lagliga böcker, han är underkastad ansvar. Jag anser detta vara ett tillräckligt korrektiv för hvar och en att tillse, det han sköter sin affär så, att han icke blir åtalad för lagöfverträdelse der vid lag.

Hvad beträffar det yttrandet af den andre motionären, att det borde bero på kommunalmyndighets bestämmande, huruvida handel skulle få ega rum eller icke, så kan jag för min del icke alls anse detta vara lämpligt, ty det skulle kunna föranleda till åtskilliga undantag och förmåner samt gynna vissa och förhindra åtskilliga andra personer. Detta skulle kunna blifva en inskränkning i näringsfriheten, och det vore att gå tillbaka till den lagstiftning, vi en gång kommit ifrån, hvilket icke vore lämpligt.

Jag ber att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Kardell: Jag har begärt ordet med anledning af ett yttrande af herr Swartling. Han nämnde, att jag måtte hafva tagit miste i föl, då jag vid behandlingen här i kammaren af denna fråga

*Angående
ändring i näringsfrihetsförordningen
den 18 juni
1864.
(Forts.)*

förklarade, att ombudet för Sveriges allmänna handelsförening sagt, det han icke kunde för sin del gilla den åtgärd, om hvilken nu liksom då är fråga. Jag får därför här upplysa, att jag, sedan jag förlidit år fått en skrivelse från Jemtlands allmänna handelsförening, i hvilken framställes en önskan om köpmanskompetens, sådan som den herr Swartling vill hafva den, besökte ombudet för Sveriges allmänna handelsförening, grosshandlaren Rossander, för att inhemta hans tanke i ämnet. Han sade, att han för sin del, i likhet med denna förenings medlemmar i allmänhet, ansåg, att en sådan åtgärd icke skulle tjena till något. Ifrågavarande medel hade förut varit pröfvadt och befunnet utan gagn. Deremot tycktes han vara för en åtgärd i den riktning, som den senare delen af herr Petris motion innebär. Jag nämner detta, ehuru jag icke sjelf kan vara med om detta förslag heller, då jag anser ett bifall till detsamma vara mycket betänkligt, under det att ett bifall till herr Swartlings motion skulle vara mera oskadligt.

Det förefaller mig, som om, innan man beslutar att ändra en lag, man bör undersöka, om de omständigheter, mot hvilka man vänder sig, verkligen äro skulden till det onda, öfver hvilket man klagat. Man klagat nu öfver osunda spekulationer med mera dylikt inom handelsverlden och säger, att detta beror på bristande insigt i bokföring hos köpmännen. Detta är dock en sak, som man näppeligen kan veta med någon säkerhet. Det fins nemligen ingen statistik i denna fråga. Och då man sålunda icke kan hafva saken klar för sig, bör man icke på grund af ett blott antagande lagstifta eller vidtaga sådana åtgärder, som här äro föreslagna. Jag är för öfrigt för min del fullkomligt öfvertygad, att om någon statistik föreläge i denna fråga, så skulle det visa sig, att orsaken till det öfverklagade onda vore att söka på helt annat håll.

Dessutom fordrar ju lagen redan nu, som utskottet äfven framhållit, insigt i bokföring af köpmännen. Om en köman gör cession och icke kan uppvisa ordentligt förda räkenskaper, så blir han straffad. Deremot kan jag icke inse, hvarför man skulle inskrida mot en person, som ordentligen sköter sin affär; äfven om han icke för ordentliga räkenskaper. Har han blott sina affärer klara för sig i hufvudet, har han så godt minne, att han kan sköta dem utan bokföring, så är man ej berättigad att fordra mera af honom. Det har funnits ofantligt många köpmän i verlden, som icke känt till det italienska bokhålleriet, t. ex. i forntiden feniciernas, romarens och grekernas köpmän, och de redde sig nog bra utan sådana kunskaper. Jag vill icke dermed hafva sagt, herr talman, att det icke är bra att hafva insigter i bokföring; men icke äro de nödvändiga för drifvande af handel.

Jag ber att få yrka afslag på motionen och bifall till utskottets hemställan.

Herr Petersson i Runtorp: Herr greve och talman! Jag begärde ordet hufvudsakligen för att nedlägga en liten protest mot ett uttalande från vissa håll, att den skulle hafva en så välgörande verkan

på landet, denna utvidgade näringsfrihet. Det hafva åtminstone vi i min trakt icke någon erfarenhet af, utan vi anse dem tvärtom som ett ganska stort onus. Och jag tror, att med den utsträckning, den fått, den medför en verklig osund handtering. Ty att man kan få sina lifsförnödenheter billigt, är icke den enda sidan af saken, utan i många små byar sätta sig tre à fyra handlande ned och sitta och äta upp för hvarandra. De vilja sälja för underpris och hafva därför sämre varor att sälja, och så går det på tok för dem och de komma i olycka. Det är sant, att det är deras egen risk. Men hvad vinner staten på att hafva en hel hop brottslingar, som sitta i straffängelse som bedrägliga gäldenärer — ty dit borde största delen komma.

*Angående
ändring i näringsfrihetsförordningen
den 18 juni
1864.
(Forts.)*

Jag känner icke, om det nu kan på den väg, som motionären föreslagit, åstadkommas en så kraftig verkan. Men nog är det osunda förhållanden, och friheten betraktas visst icke såsom någon välgerning, ty det har gått till sådana öfverdrifter, att man har skäl att beklaga sig. Ty det är så, att drängar och sådana, som icke alls begripa handel, gifva sig till det yrket, som är litet beqvämare för dem än arbetet.

Jag yrkar bifall till motionen, för att det åtminstone må göras någon början, och således afslag å utskottets hemställan.

Herr Ahrenberg: Herr talman, mine herrar! Jag är tacksam att från norrköpingsbänken gjordes det uttalandet, att den föreslagna lagändringen *icke* skulle verka retroaktivt. Ty derigenom tror jag verkligen, att förslaget från min synpunkt — och jag står på den andra sidan — har fått sitt värsta hugg. Talaren från Norrköping erkände, att det egentligen är från Sveriges allmänna handelsförening, som detta yrkande framkommit. Af hvilka består då denna? Jo, delvis af dessa okunniga köpmän, som icke fått lära sig bokföring, men som, sedan de väl kommit in i handelsståndet, vilja stäfja konkurrensen af andra likadana.

Det har talats om, att det gifvits kredit, der sådan icke borde gifvas. Vår tid har mycket bättre tillfälle än någon föregående tid att försäkra sig om kreditvärdigheten. Vi hafva så många renseignementsbyråer och så många sådana medel, köpmannaombud i landets alla delar och dylikt, så att faran bör vara mycket mindre än förr.

Att nu vilja hafva en skärpt lagstiftning, då lämplig lagstiftning redan finnes, det synes mig vara ett steg tillbaka, mot hvilket jag, såsom köpman, ville protestera. Jag sätter så mycket värde som någon på, att köpmännen skaffa sig bildning, och jag är fullkomligt öfvertygad om, att i den mån de skaffa sig den, går deras affär bättre. Men jag vet, att man kan få denna bildning äfven under det att man arbetar.

Nu vilja dessa, som kommit in utan sådana kompetensvilkor, läsa till dörren för de nykommande för att sjelfva blifva mera ensamma. Det är icke öfverensstämmande med hvad som står i den ena motionen, der det heter: att genom stadgandet i fråga "intet intrång skulle göras på näringsfriheten", utan utgör tvärtom en bestämd inskränk-

Angående
ändring i näringsfrihetsförordningen
den 18 juni
1864.
(Forts.)

ning deri. I oändligt många, mera magtpåliggande fall och ställningar i lifvet förekomma icke några sådana bestämmelser om kompetensvilkor. Jag tror, att det t. ex. fordras vissa kvalifikationer för att blifva riksdagsman, men det går dock för sig utan bestämda kompetensvilkor, blott man har valmännens förtroende, och för att blifva den mest illiterata rådman i en liten småstad fordras nog också något; men det går lika bra att blifva det utan några som helst bestämda kompetensvilkor. Jag tror därför, att det går alldeles lika bra och bättre, om näringarne få sköta sig fritt, såsom hittills skett, och jag tror icke, att sådana kombinationer, som förslaget innebär, äro mycket värda för det uppgifna ändamålet.

Jag ber att få yrka bifall till utskottets förslag.

Häruti instämde herrar *Lundell, Melin, Jansson* i Djursåtra, *Collander, Anderson* i Hasselbol, *Schönbeck, Hahn, Larsson* i Berga och *Höjer*.

Herr Ramstedt yttrade: Herr talman, mine herrar! För min del ber jag att få instämma i motionären herr Swartlings uttalande, och särskildt tror jag mig kunna till fullo instämma i hans uttalande derutinnan, att det måtte vara något misstag i herr Bergströms framställning om den ombudsmans yttrande, som skulle vara ombud för Sveriges allmänna handelsförening, ty det förefaller mig, som om detta stode i strid med den uppfattning, som städse der gjort sig gällande.

Äfven skall jag be att få påpeka, att utskottet i sin motivering egentligen icke stält sig afvogt mot sjelfva förslaget eller uttalat sig mot motionens syfte, och om jag fattade vice ordföranden i lagutskottet rätt, så yttrade han endast, att man genom den nu föreslagna förändringen icke skulle få så stora fördelar, som man möjligen väntat, men han sade icke, att man icke skulle få några fördelar.

Jag fäste mig äfven vid ett annat yttrande af herr Bergström. Han sade, att redan i folkskolan erhåller man undervisning i bokföreläring. Då förefaller det mig, som om utskottets uttalande derom, att åtskilliga personer skulle hafva svårighet att skaffa sig kunskap i bokföreläring, icke vore mycket på sin plats. Herrarne kunna väl icke tänka sig, att, om man erhållit sin skolundervisning annorstädes än i folkskolan, man icke sedermera skulle vara i stånd att inhemta kunskap i enkel bokföreläring, och vid sådant förhållande synes det mig, att den del af Sveriges befolkning, som kan tänkas komma att taga initiativet till att grundlägga en affär, för hvars bedrivande fordras skyldighet till bokföreläring, med ganska stor lätthet skall kunna erhålla nödig kunskap deri.

På grund af hvad jag nu anfört anhåller jag, herr talman, att få yrka afslag å utskottets hemställan och bifall till herr Swartlings motion.

Med herr Ramstedt förenade sig herr *Högstedt* från Helsingborg.

Herr Bergström: Herr talman! Hvad jag här anført af ombudsmannens för Sveriges allmänna handelsförening yttrande har jag hemtat från ett anförande under fjolårets debatt. I hvad mån det är riktigt eller icke, om den saken har redan en annan talare, som med mera fog derom yttrat sig, sagt, hvad som kan vara att säga.

Den ärade motionären på norrköpingsbanken uttryckte sin förvåning öfver, att min tid tillät mig att tänka på och sysselsätta mig med affärslifvet och de reformer, hvaraf detta kan vara i behof. Att en ledamot af Riksdagen, i den mån han skall deltaga i beslut rörande detta såväl som andra ämnen, söker sätta sig in i ämnet och bilda sig en öfvertygelse derom, det borde icke vara egnadt att väcka förvåning hos en annan medlem af Riksdagen och borde icke kunna göras till föremål för något som helst klander.

Det är endast detta, jag velat uttala. Jag anhåller att fortfarande få yrka bifall till lagutskottets hemställan.

*Angående
ändring i näringsfrihetsförordningen
den 18 juni
1864.
(Forts.)*

Herr Höglund: Herr talman, mine herrar! Det har visserligen nu under diskussionen yttrats så mycket både för och emot den nu föreliggande frågan, att saken i det hela borde vara utagerad, men jag har likväl icke velat underlåta att säga, att jag visserligen på det varmaste instämmer i motionärens åstundan, att kunskap i bokföring bör vara allmän hos alla dem, som idka handel och äro skyldiga att föra handelsböcker, men å andra sidan kan jag icke annat än finna fullkomligt grundade de af utskottet anförda skälen för att den af motionären föreslagna åtgärden icke skulle kunna leda till mycket, utan att det i alla händelser skulle förblifva vid det gamla.

Under sådana förhållanden ber jag att i största korthet få instämna i yrkandena om bifall till utskottets hemställan.

Häruti instämde herr *Alsterlund*.

Herr von Krusenstjerna: Jag tror mig icke i mitt förra anförande, såsom herr Ramstedt tyckes uppfattat detsamma, hafva sagt, att motionen skulle medföra något godt; jag tror mig hafva yttrat, att *om* motionen skulle medföra något godt, så skulle för ernående af den äsyftade verkan så mycken kontroll i fråga om examen och betyg erfordras, att jag ansåg denna kontroll så pass olämplig och betungande, att äfven af den anledningen motionen icke borde bifallas.

En talare på kalmarbänken anförde såsom ett skäl för bifall till motionen sin förhoppning om att då skulle icke vidare våra straffångelser behöfva öfverbefolkas af bedrägliga gäldenärer. Mine herrar, de, som dömas såsom bedrägliga gäldenärer, råka nog icke fast till följd af bristande insigt i bokföring, snarare på grund af alldeles för god sådan; de äro allt för skicklige.

Öfverläggningen var slutad. Enligt de gjorda yrkandena gaf herr talmannen propositioner *dels* på bifall till utskottets hemställan och *dels* på afslag derå och bifall till herr Swartlings motion i ämnet.

Angående
ändring i näringsfrihetsförordningen
den 18 juni
1864.
(Forts.)

Herr talmannen fann svaren hafva utfallit med öfvervägande ja för bifall till den förra propositionen; men som votering begärdes, blef nu uppsatt, justerad och anslagen en så lydande voteringsproposition:

Den, som bifaller, hvad lagutskottet hemställt i första punkten af förevarande utlåtande n:o 23, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej.

Vinner Nej, har kammaren, med afslag å utskottets omförmälda hemställan, bifallit herr Swartlings i ämnet väckta motion.

Voteringen utföll med 147 ja mot 60 nej; och hade alltså utskottets hemställan af kammaren bifallits.

I punkten 2 hemställde utskottet, att herr Petris motion icke heller måtte till någon Riksdagens åtgärd föränleda.

I fråga härom anförde:

Herr Petri: Då första delen af min motion redan har fallit genom afslag å herr Swartlings, så återstår endast sista delen af densamma, och då den antagligen äfven kommer att afslås, så anhåller jag att endast få redogöra för motiven, hvarför den framkommit. Det är nemligen därför, att redan för lång tid tillbaka klagomål från landtmännen i min hemtrakt framstälts deröfver, att landthandeln oupphörligen tilltagit till men för landsbygden, emedan den i hög grad ökade konsumtionen af öfverflöds- och lyxartiklar.

När frågan var före för några år sedan inom Sveriges allmänna handelsförening, så utgick till samtliga landtkommuner en förfrågan, huruvida en ändring uti lagstiftningen i berörda hänseende vore önskvärd, och af de kommuner, som då funno nödigt att svara derpå — från ett stort antal inkommo aldrig några svar — var ett mycket öfvervägande antal för, att en förändring i det af mig nu föreslagna hänseendet borde åstadkommas.

Sedermera åberopar jag det utdrag ur Kongl. Maj:ts befallningshafvandes femårsberättelse, hvilket finnes bifogadt motionen, och hvaraf tydligen tyckes framgå, att icke allt är som det bör vara.

Om jag således får anse det vara konstateradt, att missförhållanden i detta hänseende på landsbygden ega rum, så har det förefallit mig naturligt nog, att det borde läggas i kommunernas egna händer att förebygga och förekomma sådana missförhållanden.

Nu har utskottet i sin motivering till afslag å motionen sagt, att en dylik bestämmelse väl skulle kunna vara mycket förmånlig för den

eller de redan etablerade handlandena inom en kommun, hvilka sålunda skulle få en utväg att trygga sig mot besvärliga konkurrenter, men svåriligen kunna lända till gagn för den köpande allmänheten eller det allmänna. Ja, det är ju klart, att det skall vara förmånligt för de handlande, som redan finnas, och det är ju äfven delvis till fördel för handelsverksamheten, som motionen framkommit, men deremot kan jag icke finna, att det icke äfven skulle vara till gagn för den köpande allmänheten. Utskottet säger strax efteråt, att det är obestriddt, att olägenheter mångenstädes uppstå i följd af den utsträckning, hvori landthandeln bedrifves, och då är det ju klart, att, i och med det landthandeln minskades, man skulle vinna en fördel derutinnan, att den öfverklagade, allt för stora konsumtionen af öfverflödiga varor skulle inskränkas.

Derefter säger utskottet: "Skall vidare, såsom motionären synes anse, möjligheten att å landet drifva handel försväras äfven af den grund, att landtbefolkningen bör skyddas mot frestelserna att konsumera mer än behöfligt och att inledas i borgens- och andra förbindelser, så torde kunna ifrågasättas, om verkligen landtbefolkningen är så mycket mera lättledd än stadsbon, att fog finnes för att göra åtskilnad mellan landt- och stadshandel, men något förslag att göra rätt till handels idkande i stad beroende af allmän rådstugas eller stadsfullmäktiges santtycke har motionären icke afgifvit".

Nej, jag anser ingalunda, att landtbefolkningen är mera lättledd än stadsbon, kanske snarare tvärtom, men orsaken, hvarför jag icke föreslagit någon sådan lagstiftning för stadshandeln, är naturligen den, att den icke skulle blifva det ringaste effektiv, ty till följd af de små distanser, som finnas i städerna, inverkar det icke på konsumtionen, om der finnas 10 eller 20 handelsbodas, hvaremot på landsbygden med dess stora distanser det blir en betydlig skilnad.

Jag anser således, att utskottet icke egentligen anfört några tungt vägande skäl mot min motion, och, ehuru jag är fullkomligt öfvertygad om att kammaren icke kommer att bifalla motionen, kan jag dock icke underlåta att till densamma yrka bifall.

Herr Persson i Tällberg: Herr talman, mine herrar. Det är endast med anledning deraf, att åtskilliga personer inom kammaren sagt mig, att denna motion eller rättare sagdt de båda nu behandlade motionerna skulle hafva ett visst syskontycke med en motion, som jag tog mig friheten att väcka vid sistlidet års riksdag.

För min del får jag säga, att jag har mycket svårt att kunna utrona slägtskapen mellan min åsyftade motion och dessa motioner, och finnes det någon slägtskap mellan dem, då får jag verkligen säga, att slägten urartat bra mycket på ett års tid, så att man härå skulle kunna finna en mycket lämplig tillämpning af det gamla ordspråket: "slägten är värst".

Min motion gick derpå ut att i någon mån stäfja den enligt min åsigt osunda gårdfarihandeln, men dessa motioner åsyfta icke något hämmande deraf, utan, i synnerhet den nu föreliggande motionen, att söka hämma landthandeln.

*Angående
ändring i näringsfrihetsförordningen
den 18 juni
1864.
(Forts.)*

Angående
ändring i näringsfrihetsförordningen
den 18 juni
1864.
(Forts.)

Jag är så långt ifrån att vara med om ett sådant förslag, att jag tvärtom hyser den åsigten, att en sund utveckling af landthandeln är det bästa och kraftigaste medlet för motarbetande af den osunda gård-farihandeln och spekulationer af kringresande agenter. Det torde således vara helt naturligt, att det för mig skall vara svårt att kunna fatta sammanhanget mellan min motion och de nu föreliggande.

Det föreslås visserligen kompetensvilkor uti båda de motioner, som vi nu förehafva till behandling, men i vissa fall skulle icke bestämmelserna härom komma att drabba gårdfarihandeln, hvilket var mitt önskningsmål.

En talare på stockholmsbänken, herr Bergström, sade, att det var representanten för Leksands tingslag, som tagit initiativet till dessa motioner. Han har således icke förmått spåra någon skilnad mellan min och nu föreliggande motioner. Det förvånar mig icke så mycket, att han icke det gjort, då jag nu hörde honom högeligen beklaga sig öfver, om man skulle ålägga personer en ytterligare examensskyldighet, då vi enligt hans tanke hade tillräckligt med examina förut. Hvad den sistnämnda saken beträffar, så vill jag säga honom, att lagen redan nu i vissa fall kräfver af handlandena en sådan examen. Jag framhöll också i min motion vid förlidet års riksdag, att jag fann gällande lagstadganden i detta ämne något förrädiska, emedan lagens kraf framtråda först då det är allt för sent, nemligen då handlandena kommit på obestånd.

Med anledning af hvad jag nu yttrat, skall jag bedja att få yrka bifall till utskottets förslag, och när jag detta gör, vill jag på samma gång tillkännagifva, att jag står på precis samma ståndpunkt nu, som jag gjorde vid förliden riksdag. Jag kan dock icke, som sagdt, se, att de nu föreliggande förslagen gå i den riktning, som jag då åsyftade.

Herr Petersson i Brystorp: Det har förvånat mig ganska mycket, att motionärerna haft så mycket bekymmer om landthandlandena. Begge motionärerna äro ju stadsbor, men man skulle ju tycka, att landtmännen äro de, som böra hafva bäst reda på dessa saker.

Några allmänna klagomål hafva icke förekommit annat än från handelsföreningarnas sida. Och det är ju påfallande, att de vilja hafva handelscorpsen betydligt inskränkt, för att deras medlemmar skola få så mycket större förtjenst derigenom.

Hvad nu beträffar herr Petris motion, att de kommunala myndigheterna skulle bestämma, hvilka som finge bli handlande på landsbygden, så vill jag verkligen fråga, huru förhållandena skulle komma att gestalta sig, om densamma antoges.

Som bekant hafva vi 54 kommuner, der en enda person är ensam afgörande. En sådan kunde då för en person, som sökte handelsrättigheter, bestämma det vilkor: "om ni vill handla, får ni skatta så och så mycket, annars får ni det inte". Detta skulle bli följden.

Jag har icke mera att tillägga, utan ber endast att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Nilsson i Skärhus instämde häruti.

Herr Bergström: Herr talman! Med anledning af ett yttrande af talaren på leksandsbänken ber jag att få meddela, att han enligt fjolårets protokoll yrkade på aflåtandet af en skrivelse till Kongl. Maj:t, med begäran att Kongl. Maj:t skulle "framkomma med förslag till sådan ändring af kongl. förordningen den 18 juni 1864 angående utvidgad näringsfrihet, att för erhållande af rätt till idkande af handel eller annan rörelse, som är af den omfattning, att böcker deröfver enligt lag skola föras, såsom kompetensvilkor stadgas, att den sökande skall styrka sig ega erforderliga insigter för verkställande af den i lag föreskrifna bokföring."

*Angående
ändring i näringsfrihetsförordningen
den 18 juni
1864.
(Forts.)*

Han gjorde visserligen tillika det yrkandet, att detta äfven skulle gälla gårdfarihandeln, men det synes mig, att man är fullt berättigad att i hans anförda yrkande söka ursprunget till de nu framkomna motionerna.

Herr Persson i Tällberg: Jag vill icke bestrida, att herr Bergström läser rätt innantill, men hvad jag bestämdt bestrider, är, att han börjat ifrån början. Ty detta var icke mitt yrkande, utan det, herr Swartling framställde under debatten förra riksdagen.

Herr Bergström: Jag ber den ärade representanten att taga del af denna kammars protokoll för i fjol, hvilka jag förmodar icke citera fel.

Der heter det: "I berörda inom Andra Kammaren väckta motion, n:o 99, hade herr *D. Persson* i Tällberg föreslagit:" etc.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad samt propositioner af herr talmannen gifvits å hvartera af de båda olika yrkanden, som derunder förekommit, biföll kammaren utskottets hemställan jemväl i denna punkt.

§ 13.

Föredrogos, hvar för sig, och biföllos lagutskottets utlåtanden: n:o 24, i anledning af väckt motion om förklaring eller ändring af 20 kap. 8 § ärfdebalken; och

n:o 25, i anledning af väckt motion angående ansvar för bristande tillsyn af hund.

§ 14.

Skedde föredragning af lagutskottets utlåtande n:o 26, i anledning af väckt motion om ändring af 8 och 17 §§ i lagen angående sparbanker den 29 juli 1892.

Uti en inom Andra Kammaren väckt, till lagutskottets behandling hänvisad motion, n:o 171, hemställde herr *A. G. Anderson* i

Himmelsby, det Riksdagen ville för sin del besluta, att ur 8 § i ifrågavarande lag sista punkten skulle uteslutas samt att ur 17 § måtte uteslutas följande ord: "och offentliggöras på sätt i 8 § sägs".

Utskottet hemställde emellertid, att motionen icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Herr Anderson i Himmelsby erhöll ordet och yttrade: Då lagutskottet enhälligt afstyrkt min motion, inser jag allt för väl, hvilket öde den skall få.

Men jag skall likväl tillåta mig att med några få ord beledsaga den till, som jag hoppas, en blott tillfällig hvila. Jag kan nemligen icke tro, att det framdeles skall saknas personer i Riksdagen, som skola söka få till stånd en ändring i det syfte, jag i min motion föreslagit. Ty det är min uppfattning, att de bestämmelser, som jag föreslagit att borttaga, äro till bra ringa gagn för det åsyftade ändamålet.

Under den ganska långa tid, som sparbankerna i vårt land existerat, har mig veterligen icke de i sparbankerna insatta medlens säkerhet äfventyrats, därför att de personer, som handhaft sparbankernas skötsel — d. v. s. hufvudmän och styrelseledamöter — icke fullgjort sin pligt eller ej kunnat fullgöra densamma. Utan hafva anledningarne till de oegentligheter, som någon gång förekommit, der vid lag varit att söka deri, att tjenstemännen i sparbankerna icke fullgjort den pligt, som dem ålegat. Jag tror således, som nyss nämndt, icke, att dessa bestämmelser äro till särdeles stort gagn för insättarne i sparbankerna.

Utskottet säger sig icke kunna dela denna min uppfattning om gagnet af ett offentligt kungörande af dessa uppgifter. Ja, man kan ju ha olika uppfattning om alla saker och således äfven om denna. Jag har i min motion angifvit det skäl, som egentligen utgör stöd för min uppfattning, nemligen att detta offentliga kungörande, som i sparbankslagen är bestämdt, icke är till något gagn för de flesta af dem, som ha medel insatta i sparbankerna. Jag tror nemligen icke, att många af dem, som der ha medel insatta, läsa Konungens befallningshafvandes kungörelser. Jag tror icke heller, att i en provins, der det utgifves ett tjugotal tidningar, men dessa tillkännagifvanden om hvilka som äro hufvudmän och styrelseledamöter i sparbankerna blott införas i en af dem, och den tidningen läses blott af ett fåtal af dem som hafva medel insatta i sparbankerna, bidrager icke heller denna åtgärd mycket till att bland dem som hafva medel insatta i sparbankerna sprida kännedom om hvilka hufvudmännen och styrelseledamöterna i sparbankerna äro. Icke heller tror jag, att flertalet af de personer, som hafva medel insatta i sparbankerna, genom att blott läsa eller höra en revisionsberättelse uppläsas kunna derigenom bilda sig en åsigt om huru banken skötes.

Till sist yttrar utskottet: "Dessutom synes kostnaden för det lagstadgade offentliggörandet af ifrågavarande förteckningar och revisionsberättelser i allt fall för obetydlig" för att påkalla en ändring.

Äfven i detta fall kunna ju åsigtterna vara olika. Hvad den ene anser vara ganska litet kan ju af en annan anses för ganska mycket. Jag skall tillåta mig att med några siffror visa, att åtminstone för en del sparbanker dessa utgifter icke äro så obetydliga. Jag har i min motion yttrat, att för *de mindre* sparbankerna dessa utgifter vore ganska känbara.

År 1893 funnos inom landet 377 sparbanker, deraf 73, som icke hade 100,000 kronor att förvalta. Af dessa 73 hade 31 mindre än 50,000 kronor att förvalta, och bland dessa funnos åter 5, som icke hade 10,000 kronor att förvalta. Bland dessa 5 sparbanker fans en, som endast hade 264 kronor under sin förvaltning. Jag undrar ändå, huru utskottet skall kunna försvara den satsen, att annonskostnaden icke för en sådan sparbank utgör någon betydande utgift. Ty faktiskt får denna sparbank — om jag beräknar annonskostnaden till endast hälften af motsvarande kostnad för den sparbank, som jag närmast känner och der den utgör 50 kronor — för ifrågavarande ändamål betala omkring $2\frac{1}{2}$ gånger det belopp, som den har i ränta för de utlånta medlen, ty dess räntemedel kunna icke uppgå till mer än något öfver 10 kronor, under det att annonskostnaden torde utgöra 25 kronor. Under sådana förhållanden hoppas jag, att lagutskottets ärade ledamöter icke skola anse detta vara en obetydlig summa. En annan sparbank, som endast har 597 kronor att förvalta, skulle i räntemedel få in de 25 kronor, som åtgå för annonseringen. Äfven här torde kostnaden för dessa kungörelser icke få anses vara ringa. För den bland de nämnda fem sparbankerna, som har det största beloppet, 7,106 kronor, att förvalta, skulle deremot åtgå omkring 10 procent af ränteinkomsten till dessa annonskostnader. Jag tror således, att det ändå fins undantag från den regel, som lagutskottets ledamöter uppställt, eller att annonseringen icke skulle föranleda till någon betydande kostnad.

Jag skall, som sagdt, icke göra något yrkande, ty det tjenar icke något till, men jag har icke kunnat underlåta att, på grund af hvad utskottet yttrat, göræ dessa uttalanden.

Vidare anfördes ej. Kammaren biföll utskottets hemställan.

§ 15.

Efter föredragning af Andra Kammarans tredje tillfälliga utskotts utlåtande n:o 2, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om tillägg till kongl. förordningen angående förbud för barn att nattetid idka viss försäljning m. m. den 10 juli 1891, biföll kammaren hvad utskottet i nämnda utlåtande hemställt; och skulle detta beslut, jemlikt föreskriften i 63 § 3 mom. riksdagsordningen, genom utdrag af protokollet delgifvas medkammaren.

§ 16.

Om ändring i förordningen angående hvad iakttagas bör till förekommande och hämmande af smittosamma sjukdomar bland husdjuren.

Till kammarens afgörande förelåg vidare Andra Kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande n:o 3, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om ändring i kongl. förordningen angående hvad iakttagas bör till förekommande och hämmande af smittosamma sjukdomar bland husdjuren.

I en till utskottet remitterad motion, n:o 36, hade herr *Jan Eliasson*, med hvilken herrar K. E. Holmgren, L. P. Mallmin, Adolf Ericson och Alfred Kihlberg instämt, föreslagit: "det Riksdagen beslutar att hos Kongl. Maj:t i skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes, efter vederbörandes hörande, uti kongl. förordningen om hvad iakttagas bör till förekommande och hämmande af smittosamma sjukdomar bland husdjuren, den 23 september 1887, vidtaga den ändring, att, för husdjur, smittadt af mjeltbrand, som dött eller dödats och göres obrukbart, samt för kostnader och förluster för öfrigt, som djuregare i följd deraf tillskyndas, beredes någon ersättning från statsverket".

Utskottet hemställde, att motionen icke måtte föranleda till någon kammarens åtgärd; men hade i en vid utlåtandet fogad reservation herrar *Lundell* och *Andersson* i Ölsund föreslagit: att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes, efter vederbörandes hörande, uti kongl. förordningen om hvad iakttagas bör till förekommande och hämmande af smittosamma sjukdomar bland husdjuren, den 23 september 1887, vidtaga den ändring, att, då vid inträffadt fall af mjeltbrand veterinär föreskrifvit desinfektion, afspärning eller andra med kostnader förenade åtgärder för hämmande af sjukdomens spridning, djuregaren må för sådana kostnader kunna beredas ersättning af statsmedel.

Efter uppläsande af utskottets hemställan anförde:

Herr *Eliasson*: Herr greve och talman! Mine herrar! Då, i det utlåtande, som nu föreligger, kammarens tillfälliga utskott afstyrkt bifall till min motion angående skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan om förändring i kongl. förordningen den 23 september 1887, tillåter jag mig att anföra några flera omständigheter, än hvad i motionen andragits, såsom försvar för densamma.

Till en början skall jag då be få säga, att motionen icke framkallats hvarken af egoism eller kommunism, enär inom den kommun, jag tillhör, mjeltbrandssjukdom bland husdjuren ej försports. Anledningen till min åtgärd är, att det fins en kommun inom domsagan, som flera gånger varit utsatt för denna sjukdom, och hvarifrån, liksom ock från grannsocknarne, mer än en gång framkommit uttalanden om nödvändigheten af något bidrag från statsverket till förekommande och hämmande af en smittosam sjukdom bland husdjuren, som obestrifligen är den hastigast dödande af de inom landet förekommande.

De djuregare, som varit utsatta för denna sjukdom bland sina husdjur, hafva förmenat, att då Riksdagen lemna förslagsanslag — för närvarande 30,000 kronor — till förekommande och hämmande af smittosamma sjukdomar bland husdjuren, så är det inkonsekvent, att derifrån endast skall utgå ersättning åt djuregare för sjukdomen rots eller springorm hos hästar, hvilken, sedan skadeersättning infördes, så betydligt aftagit.

Detta är nu den ena anledningen, hvarför motionen blifvit väckt; men jag har äfven haft andra, hvilka jag icke vill dölja.

Vid samspråk om saken med veterinärer har jag fått åtskilliga upplysningar, hvarutaf jag blifvit styrkt i min uppfattning att någon förändring är behöflig. Det har sagts mig, att flera fall af mjeltbrand förekomma än de som blifva kända. Bland annat har det berättats mig, att för någon tid sedan från en landtbrukare i Stockholms län kött af mjeltbrandssjukt djur togfördes i Upsala. Det misstänktes och undersöktes samt befans vara smittadt och togs i beslag. Säljaren förnekade visserligen att förut hafva afytttrat dylik vara, och någon bevisning derom kunde ej åstadkommas, men efter gjorda förfrågningar i hans hemort fick man anledning till misstankar om att flera djur förut blifvit slagtrade och fått afsättning i Stockholms närhet.

En tredje anledning har jag fått af sundhetskollégii och medicinalstyrelsens berättelser om veterinärväsendet. Derifrån har jag varit i tillfälle inhemta, att i mjeltbrand insjuknade nötkreatur utgjort:

under åren 1864—1873	tillsammans	519	eller i medeltal per år	51,9
"	1874—1883	"	546	"
"	1884—1893	"	659	"

eller således ökats 1884—1893 mot 1864—1873 med 27 procent;

samt att sammanlagda antalet län för år, hvarinom sjukdomen yppats, utgjort:

under åren 1864—1873	tillsammans	44	eller i medeltal per år	4,4
"	1874—1883	"	64	"
"	1884—1893	"	108	"

Som bekant har från statsverket i anledning af kongl. kungörelsen den 17 april 1874 utgått ersättning till djuregare för i rots eller springorm dödade hästar. — Hvad verkan denna åtgärd haft, det visar äfven förut omförmälda berättelser, hvaraf inhämtas, att antalet fall af denna sjukdom utgjort:

under åren 1864—1873	tillsammans	1502	eller i medeltal per år	150,2
"	1874—1883	"	428	"
"	1884—1893	"	37	"

äfvensom ock att antalet län, hvarinom den yppats, utgjort:

under åren 1864—1873	tillsammans	120	eller i medeltal per år	12
"	1874—1883	"	86	"
"	1884—1893	"	25	"

Om ändring i förordningen angående hvad iakttagas bör till förekommande och hämmande af smittosamma sjukdomar bland husdjuren.
(Forts.)

Om ändring i förordningen angående hvad iakttagas bör till förekommande och hämmande af smittosamma sjukdomar bland husdjuren. (Forts.)

Jag har vidare och till sist fått anledning till min framställning af vetenskapsmäns uttalanden. I Nordisk familjebok anföres i fråga om mjeltbrand:

”Mjeltbrand, en infektionssjukdom, som förekommer hos menniskor och nästan alla varmblodiga djur. Vanligast uppträder den hos nötkreatur och får, mindre ofta hos hästar och ytterst sällan hos svin-kreatur eller andra husdjur. Under den varma årstiden antager sjukdomen ofta stor utbredning, men under vintern förekomma endast enstaka fall deraf. Orsaken till sjukdomen är en klyfsvamp, mjeltbrandsbacillen, som kan upptagas från särytor eller med den inandade luften eller med förtärda delar efter mjeltbrandssjuka djur (såsom mjölk och kött) eller genom insekter öfverföras från döda eller sjuka kreatur till friska. Mjeltbrandsbacillen förökar sig inom djurkroppen genom delning och till så betydlig grad, att författare uppgifva, att ända till 8 millioner baciller skulle kunna förekomma i en droppe blod. Genom denna förökning kan den dels tillstoppa finare pulsådorr, såsom hjernan och lungorna, samt då framkalla ett ytterst hastigt förlopp af sjukdomen eller s. k. slagartad mjeltbrand, dels gifva anledning till sönderdelning af kroppens delar, hvarigenom giftiga ämnen bildas, ungefär såsom jästcellen i en sockerhaltig vätska gifver upphof till alkohol m. fl. produkter, eller förruttnelsebaciller till giftiga förruttnelse-alkaloider. Utom djurkroppen och vid tillträde af fritt syre samt vid värmemetemperatur af 18—43° C. utväxa bacillerna till långa trådar, i hvilka hvilsporer bildas. Dessa sporer kunna bibehålla sin grobarhet under lång tid samt motstå inverkan af stark köld och många af de vanliga desinfektionsmedlen. Inom djurkroppen bildas inga sporer, och sjelfva bacillerna förstöras snart vid kadavrets förruttnelse. Sedan ett kreatur på ett eller annat sätt upptagit mjeltbrandsbaciller eller deras sporer, inträda tecken till sjukdomen efter 12—24 timmar, sällan efter 3—6 dagar. Djuren få antingen häftiga konvulsioner, störta till marken samt dö inom några minuters förlopp under svår andnöd, hvarvid en blodig vätska uttränger genom de naturliga öppningarne (mun och näsa m. fl.) eller antager sjukdomen ett långsamare förlopp, hvarunder svulster (s. k. karbunklar) uppträda på åtskilliga kroppsdelar. Derved uppkomma häftiga darnningar, växlande hudvärme, hög ändtarmstemperatur (41—42° C. hos hästar och nötkreatur), nedslagenhet, andnöd och blodiga uttömningar, hvarefter döden inträder under konvulsioner från 12 timmar till 5 dagar efter sjukdomens utbrott. Vid undersökning af de döda djuren finner man blodet svart, trögflytande, och det rodnar ej vid luftens tillträde. Blödningar påträffas i tarmkanalen m. fl. ställen. Mjelten är förstörd och ofta så lös, att den faller sönder, då man försöker att upplyfta densamma. I lymfkörtlarne och i många kroppsdelar finnas svulster, bestående af i väfnaden utträngd blodig och till konsistensen sytlik materia, vanligen kallad anthrac materia. Vid mikroskopisk undersökning af blod m. fl. vätskor finner man rikligt med mjeltbrandsbaciller.

Behandlingen af de sjuka djuren — — — — — .
Alla läkemedel, som varit försökta för att förekomma sjukdomens

utbrott hos friska djur inom en hjord, der sjukdomen redan uppträdt, eller för att bota de angripna kreaturen, hafva visat sig gagnlösa. De viktigaste åtgärderna vid utbrott af mjeltbrand afse att hindra sjukdomens spridning från sjuka eller döda kreatur till friska och att så fullständigt som möjligt förstöra eller nedgräfvad kadavren samt uttömningarne från de sjuka och döda djuren. — — — — —

Mjeltbrand öfverföres till människor genom smitta, oftast från djur, och bäraren af smittämnet är den ofvannämnde mjeltbrandsbacillen, som intränger genom små sårnader i huden, i synnerhet hos handverkare, som handtera smittade djurs hudar, hår och ull, såsom garfvere, de som arbeta med tagel och arbetare i ullfabriker. Äfven fåraherdar och de, som nedslagt och nedgrävt sjuka djur, ådraga sig lätt smittan. Icke sällan öfverföres giftet genom flugor, och någon gång sker smittan genom förtäring af det ofullständigt kokta köttet af sjuka djur — — — — —

Om ändring i förordningen angående hvad iakttagas bör till förekommande och hämmande af smittosamma sjukdomar bland husdjuren.
(Forts.)

Denna uppsats är undertecknad med signaturen C. A. L., F. B., hvilket förräder, att aktningsvärda svenska vetenskapsmän äro författare.

Af dessa omständigheter har för mig framgått:

att denna sjukdom är af svårare beskaffenhet än andra inom landet förekommande smittosamma sjukdomar bland husdjuren, samt kan hänföras närmast till boskapspest, enär alla läkemedel, som varit försöka för att förekomma sjukdomens utbrott hos friska djur inom en hjord, der sjukdomen redan uppträdt, eller för att bota de angripna kreaturen, hafva visat sig gagnlösa;

att enligt den tillgängliga officiella statistiken det visas, icke allenast att under de senaste 30 åren, för hvilken statistik i tryck är utgifven, sjukdomen ökat i antal sjukdomsfall och dess utsträckning till antal län, utan ock att således 1887 års föreskrifter icke visat sig fylllestgörande till förekommande och hämmande af denna sjukdom, hvilket dock med förordningen afses; — äfvensom

att de enda och viktigaste åtgärderna vid utbrott af mjeltbrand äro att hindra sjukdomens spridning från sjuka eller döda kreatur till friska, och att så fullständigt som möjligt förstöra eller nedgräfvad kadaver och uttömningar från de sjuka och döda djuren, samt att vanliga desinfektionsmedel icke äro tillfylllestgörande.

Under sådana förhållanden, och då det visat sig, att sjukdomen rots hos hästar så betydligt aftagit, sedan statsbidrag derför infördes, ligger den tanken nära till hands, att sjukdomen mjeltbrand äfven skulle hämmas, om bidrag från staten erhöles dertill, hvarigenom en en bättre kontroll skulle kunna åstadkommas.

Mitt förslag, som afser någon ersättning äfven för döda kreatur, har klandrats. Jag vill med anledning deraf säga, att jag för min del anser det vara den enda utvägen för att öfver allt få känt, hvarst mjeltbrandssmitta fins, och för att kunna öfvervaka nedgräfningens och desinfektionens verkställande på ett smittan hämmande sätt, samt för att kunna hindra de nedslagtade djurens användande till mennisko-

Om ändring i förordningen angående hvad iakttagas bör till förekommande och hämmande af smittosamma sjukdomar bland husdjuren.
(Forts.)

föda. Jag har aldrig äsyftat full ersättning, och derom borde motionen vittna. Jag har för egen del tänkt på högst hälften och minst en fjerdedel. Om man då tager den i motionen omförmälda tiden 1883—1892, så utgjorde sammanlagda antalet 24 hästar, 611 nötkreatur, 6 får och 13 svin, eller summa 654, och då blifver medeltalet 65,4 per år. Antager man vidare, att värdet af hvarje djur, som dör eller sjuknar, jemte kostnaden för desinfektion m. m. öfver hufvud taget uppgår till 150 kronor, och således i sin helhet till en summa af 9,810 kronor, så utgör hälften deraf 4,905 och fjerdedelen 2,452 kronor årligen. Måne någondera af dessa summor skulle kunna anses som bortkastade penningar, i fall dermed skulle kunna, lika så betydligt som i fråga om sjukdomen rots, vinnas en afsevärd minskning af mjeltbrand. Äfven om man skulle förutsätta ett högre medelpris eller antaga den högsta dödlighetssiffran, som under något år förekommit, så vore efter min tanke ett statsbidrag af hälften eller fjerdedelen icke så afskräckande.

I utskottets utlåtande förekommer något, som förefaller mig inkonsequent. Utskottet medgifver, att sjukdomsfallen af mjeltbrand ökats under de senare 30 åren, såväl till antal som utsträckning, men anser ändock ingen ändring nödvändig, och utskottet anser allt vara väl bestäldt. Slutsatsen deraf synes mig vara, att staten icke bör vidtaga några andra åtgärder än de, som nu finnas bestämda för att mera hämma sjukdomen, eller att denna icke bör hindras att utveckla sig. Utskottet uppgifver ock, hvad som är öfverensstämmande med den nu gällande förordningens föreskrifter, att kostnaden för i mjeltbrand sjuka djurs dödande och nedgräfning samt för reningsåtgärders vidtagande skall bestridas af djuregaren, men på annat ställe medgifves, att desinfektionsmedel vid svinpest betalas af statsverket. För min del vågar jag föreställa mig, att svinpesten icke är farligare för det allmänna än mjeltbrand, och att den förra förekommer i mindre utsträckning än den senare, det torde icke kunna förnekas. Egenomligt förefaller det mig äfven, att statsbidrag är bestämdt för hämmande af kreaturssjukdomar, som icke funnits inom landet eller minskats till obetydligheter, men ej för sådana, som hota att tillväxa till både antal och utsträckning.

Med min motion har jag afsett införandet af en åtgärd, som på effektivare sätt än hittills skulle bidraga till sjukdomens hämmande. Jag har föreställt mig, att till förekommande af smittosamma sjukdomar det tillhör staten icke allenast att genom lagstifningen ålägga de särskilda individerna förpligtelser, utan ock att för ändamålets vinnande bidraga med statsunderstöd. Mitt mål har varit att utrota eller åtminstone minska sjukdomen mjeltbrand och derigenom bereda någon större trygghet för såväl stads- som landtbefolkning emot för helsan skadliga födoämnen användande, samt på samma gång minska frestelserna dertill från djuregares sida.

Ehuruväl jag tilltror mig genom motionens aflemnande icke hafva begått något misstag, kan jag ändock ej vara förmäten att yrka bifall till densamma. Jag skall endast tillåta mig, herr talman, att yrka bifall till reservanternas förslag.

Herr Peterson i Hasselstad: Då motionären icke yrkat bifall till sin motion, utan endast till reservanternas förslag, så har jag egentligen icke mycket att säga.

Hvad beträffar det motionären talade om angående den ifrågasvarande sjukdomens symptom — symptomerna äro för öfrigt många — så är det ju onekligt, att sjukdomen i vårt land är stationär. Af den statistiska utredning, som varit tillgänglig inom utskottet, framgick det emellertid, att fallen af mjeltbrand inom hela landet, med undantag för tvenne särskilda år, aldrig uppgått till 90 — och detta är ju icke mycket. Visserligen kan det nog vara sant, hvad motionären yttrar om att det i många fall icke blifver känt, när ett kreatur dör i mjeltbrand. I det afseendet vill jag dock nämna, att jag, sedan utskottet afgifvit sitt utlåtande, talat vid en på detta område mycket erfaren fackman, och han nämnde, att det icke var så farligt med denna sjukdoms smittsamhet. Det kunde nog hända, sade han, att den understundom uppträdde mycket elakartad och smittosam, men i de flesta fall vore detta icke förhållandet, utan när sjukdomen uppträdde i en stor ladugård, inträffade endast enstaka dödsfall, och friska kreatur, som stode alldeles upptill sjuka sådana, blefvo icke ens angripna af sjukdomen. Då det förhåller sig så med denna sjukdom, bör man ej göra större väsen af den än som är behöfligt.

Det måste medgifvas, att, i händelse motionärens förslag skulle antagas, den kongl. förordningen om hvad iakttagas bör till förkommande och hämmande af smittosamma sjukdomar bland husdjuren af den 23 september 1887 behöfver något omarbetas. Då motionären emellertid endast yrkat på ett tillägg till samma förordning, var utskottet enigt om, att förslaget icke för närvarande kunde tillstyrkas. Äfven motionären måste hafva insett det befogade häri, då han ansett sig icke kunna yrka bifall till motionen, utan endast till reservanternas förslag, hvilket afser, att djuregare, vid fall af mjeltbrands-sjukdom, må beredas ersättning för sådana åtgärder, som föreskrifvas af veterinär i och för hämmande af sjukdomens vidare spridning. Reservanterna hemställa i detta afseende: "att, då vid inträffadt fall af mjeltbrand veterinär föreskrifvit desinfektion, afspärning eller andra med kostnader förenade åtgärder för hämmande af sjukdomens spridning, djuregaren må för sådana kostnader kunna beredas ersättning af statsmedel".

I 32 § af ofvannämnda kongl. förordning stadgas bland annat, att staten skall betala ersättning åt den för behöriga åtgärders vidtagande tillkallade veterinär och landsstatstjensteman, hvaremot kostnaden för de sjuka djurens dödande och nedgrävande samt för renings-åtgärders vidtagande skall bestridas af djuregaren. Om nu reservanternas förslag skulle antagas — det var mycket tal om inom utskottet, huruvida man icke skulle kunna bifalla deras hemställan — då borde naturligtvis också ett sådant förslag, i följd af berörda paragrafs stadgande, omfatta äfven sådana smittosamma sjukdomar, som den kongl. förordningen eljest afser, såsom t. ex. boskapspest, elakartad lungsjuka, klöfsjuka m. fl. Då för djur, som dö i sådana sjukdomar, staten betalar icke endast djurens värde, utan äfven tillkallad veterinär och

Om ändring i förordningen angående hvad iakttagas bör till förekommande af smittosamma sjukdomar bland husdjuren.
(Forts.)

Om ändring i förordningen angående hvad iakttagas bör till förekommande af smittosamma sjukdomar bland husdjuren. (Forts.)

den landsstatstjensteman, som värderar djuren, borde väl staten också i de fallen bereda djuregarne ersättning för de reningsåtgärders vidtagande, hvilka i och för hämmandet af dessa sjukdomar veterinär föreskrifver, i synnerhet som dessa senare åtgärder, derest icke flera djur dö, kunna blifva mycket kostsamma. Den fackman, som jag nyss berörde, nämnde, att han i det afseendet hellre skulle vilja viddännas kostnaderna för de djur, som på veterinärs befallning dödas, än de kostnader, som uppkomma på grund af veterinärs föreskrifter för reningsåtgärders vidtagande, emedan dessa senare kunna uppgå till orimligt höga belopp. Han nämnde för mig ett fall, då djuregaren måste bortskaffa allt foder, som fans på höskullen och i ladugården, samt köra ut all sin gödsel — ett par hundra lass — och låta blanda den med kalk. Detta visar ju, att kostnaderna för djuregarne kunna blifva så betydliga, att den ersättning, staten betalar dem för djurens dödande, icke på långt när betäcker deras kostnader. Det kommer sig också häraf, att många djuregare, för att icke riskera att få en hel del af sin kreatursbesättning nedslagtad eller dödad, icke vilja omtala, när dödsfall på grund af smittosam sjukdom sker.

Inom utskottet voro vi eniga om att afstyrka den delen af motionärens förslag, som afser, att ersättning bör utgå till djuregare för djur, som dödas i mjeltbrand, hvaremot ett par ledamöter icke ville vara med om att afstyrka den andra delen, som afser ersättning för sådana åtgärder, hvilka föreskrifvas af veterinär, i och för hämmande af sjukdomens vidare spridning, utan reserverade sig deremot.

För min del ber jag att få yrka bifall till utskottets förslag. Jag tror icke, att reservanternas förslag kan bifallas.

Herr Amnéus: Om man ser saken uteslutande ur humanitets-synpunkt, kan man icke annat än hålla motionären räkning för hans förslag. Ty det är väl ingen, som icke gerna skulle vilja bereda hjälp, då en boskapsegare — i synnerhet en obemedlad sådan — träffas af den olyckan att få mjeltbrand in i sin ladugård. Betraktar man deremot saken från andra synpunkter, fruktar jag, att den har sina vanskligheter.

Någon rättsgrund, hvarför staten i mjeltbrandsfall skulle träda emellan och hjälpa, kan jag icke finna, då staten i sådana fall icke förbehållit sig rätten att låta nedslagta kreatur, och då dessutom desinfektion och afskilning af djuren sker — om icke i främsta rummet, så åtminstone lika mycket — för att skydda boskapsegarens återstående friska kreatur som för att skydda grannarnes och den öfriga allmänhetens. Att nu utan en sådan rättsgrund genom allmän författning på förhand binda staten vid skyldigheten att utbetala ersättning i mjeltbrandsfall, synes mig föra oss något för långt med sina konsekvenser. Då tror jag, att vi också måste bereda samma förmån i afseende på andra smittosamma kreaturssjukdomar och — hvarför icke — äfven då det gäller smittosamma människosjukdomar. Skulle — hvilket hittills icke varit fallet i vårt land — någon större och mera allmänt utbredd förlust genom mjeltbrandsfall uppstå, så pass väsentlig, att staten ansåges böra ingripa och hjälpa, vore det enligt

min mening bättre, att frågan om ersättning i hvarje särskildt fall då droges under ompröfning af regeringen och — om så påfordrades — af Riksdagen.

För öfrigt äro statens omkostnader för hämnande af smittosamma djursjukdomar redan nu icke så obetydliga. År 1895 uppgingo de till ungefär 35,000 kronor, af hvilka mer än 5,000 kronor i ersättning för nedslagtade kreatur, ungefär 4,600 kronor till resekostnadsersättningar åt veterinärer och landsstatstjenstemän och resten till afspärrnings- och desinfektionsåtgärder vid en smittosam husdjursjukdom i Skåne, till undersökningsförrättningar och till anordnande af försök med tuberkulin m. m. Skulle man nu bifalla hvad i motionen yrkas, torde utgifterna i icke så ringa mån växa, och det skulle kanske äfven blifva åtskilliga svårigheter i afseende på kontrollen.

Hvad sedan särskildt angår reservanternas förslag, förefaller detta verkligen antagligare, emedan det begränsar statens ersättningsskyldighet till sådana kostnader, som äro föranledda af veterinärens föreskrifter. I olikhet med motionären fordra likväl reservanterna full ersättning för dessa kostnader. Deras förslag tilltalar mig emellertid i viss mån, men jag anser det icke vara konsekvent eller ens fullt rättvist, så länge icke enahanda ersättning består vid alla andra smittosamma djursjukdomar, som ju kunna vara lika farliga, äfvensom vid smittosamma människosjukdomar. Vi veta ju, huru t. ex efter ett difterifall en husfader ofta får underkasta sig ganska stora kostnader för desinfektion af rum och sängkläder m. m. De tvenne skäl, som reservanterna för sin åsigt hufvudsakligen anfört, nemligen dels faran för mjeltbrandssjukdomens tillväxt — ett skäl, som också nyss framhållits af motionären — och dels faran för att de föreskrifna försigtighetsåtgärderna icke skulle vidtagas, derest icke ersättning lemnades, kan jag för min del icke tillmäta den ringaste betydelse. Ty det har icke visats och kan icke heller mot vår officiella statistik visas, att mjeltbrandssjukdomen i vårt land tillväxt i större proportion än boskapens antal. Under samma tid som kreatursstammen tillväxt med 36 %, ha dödsfallen i mjeltbrand nemligen blott tillväxt med 28 %. Om jag tager medeltalet för de sista 10 åren och dömer derefter, så visar det sig, att af denna sjukdom icke dött mer än 0,0026 % af djurstammen, d. v. s. 26 kreatur på 1 million. Detta förhållande torde mer än något annat bevisa, att vi med den nuvarande lagstiftningen och de nu utgående ersättningarne kommit till ett ganska nöjaktigt resultat i afseende på att hålla mjeltbrandssmittan tillbaka. Jag skall därför, herr talman, be att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Holmgren: Utskottets ordförande yttrade, att, om man icke såge saken uteslutande ur humanitetssynpunkt, man icke kunde vara med om motionärens förslag. Då jag instämt i den motion, som afgifvits af herr Eliasson, var hufvudsyftet att söka i någon mån förekomma det missförhållande, som i motionen omnämnas och som äfven finnes angifvet på sid. 9 i betänkandet, der det heter, "att man icke saknar anledning till misstankar om att ej alla sjukdoms-

Om ändring i förordningen angående hvad iakttagas bör till förekommande af smittosamma sjukdomar bland husdjuren.
(Forts.)

Om ändring i förordningen angående hvad iakttagas bör till förekommande af smittosamma sjukdomar bland husdjuren.
(Forts.)

i fall blifva bekanta, och att mången egare till mjeltbrandssmittadt djur frestas att dölja sjukdomen, nedslagta djuret och afyttra köttet.“ När man läser något sådant, tror jag icke att man kan säga, att det är uteslutande ur humanitär synpunkt, motionen tillkommit. Om egare af mjeltbrandssjuka djur deremot finge någon ersättning från statsverket, ligger det nära till hands att antaga, att de skulle lättare anmäla sjukdomsfallen, och man skulle vidare vara nästan fri från den farhågan, att sjukdomen fördoldes och köttet såldes till slagterier, der korffabrikation idkas, hvilket man ju icke kan anse annat än högst helsovådligt. Jag tror därför, att ganska talande skäl föreligga för denna motion.

Utskottets ordförande sade vidare, att det icke vore så farligt med denna sjukdom, ty det vore en så ringa procent af hela kreatursstocken, som sjuknade i densamma. Ja, detta skulle vara riktigt under förutsättning, att man vore säker på att man kände till alla sjukdomsfall. Men jag är alldeles viss om, att det är många sådana fall, som man aldrig får reda på.

En talare på blekingebänken yttrade, att smittan vore bara en bagatell; och detta stödde han på en fackmans uttalande. Det är emellertid icke längre sedan än i mitt minne, det hände på ett ställe — jag medgifver, att kreatursstocken derstädes var stor — att ett tjugotal hästar och nötkreatur på en gång voro sjuka. En hemmansbrukare, egare af 4 hästar, fick alla dessa döda; och oaktadt vidtagna försigtighetsmått för att förekomma smittans spridning, inträffade likväl rätt många sjukdomsfall samtidigt på flera gårdar i orten. Att sjukdomen är smittosam, torde därför icke lida något tvifvel!

Hvad sedan beträffar den invändningen, att statsverket genom ett bifall till motionärens förslag skulle få vidkännas så stora kostnader, kan jag för min del icke medgifva densamma, då man ju icke begär mer än *någon* ersättning. Icke heller tror jag, att man kan tänka sig, att någon skulle försöka att göra affärer i denna sjukdom, om ersättning medgäfvdes. Ty i alla händelser skulle det ju konstateras, att mjeltbrandfall föreläge, innan någon ersättning erhöles; och för öfrigt torde nog i sådana fall utgifterna för en djuregare äfven med ersättning blifva ganska dryga. Någon affär blefve det i alla händelser ej för honom, och missbruk tror jag därför man icke behöfver frukta. Då nu emellertid motionären sjelf stannat vid den hemställan, som reservanterna gjort, skall äfven jag inskränka mig dertill och yrka afslag å utskottets hemställan samt bifall till reservationen.

Herr Lundell: Då det är otvifvelaktigt, att mjeltbrandssjukdomen är en bland de farligaste och smittosammaste sjukdomar, som förekomma, och farlig icke allenast för husdjuren, utan äfven för människor i ganska hög grad, och då det har visat sig, att denna sjukdom är i stadig tillväxt, hafva vi reservanter ansett det vara skäl att göra allt, hvad göras kunde, för att motverka en ytterligare spridning af densamma. Vi hafva trots det vara af vigt, att djuregaren icke underkastas så stora kostnader, att han söker att dölja ett sjukdomsfall och

underlåter att tillkalla veterinär, och för den skull hafva vi funnit det skäligt söka bereda honom någon ersättning. Vi hafva icke i vår reservation föreslagit, att han ovillkorligen skall hafva ersättning, utan endast i ömmande fall, då veterinären föreslår ersättning, emedan kostnaderna äro större, än att djuregaren kan bära dem, och det är af intresse för det allmänna att åtgärder vidtagas för att hindra smittans spridning. När det inträffar i ett byalag, att smittan uppträder hos en, krävas alltid åtgärder för att den icke skall sprida sig till de andra inom byalaget. På grund af dessa omständigheter skall jag, herr talman, be att få yrka bifall till reservationen.

Om ändring i förordningen angående hvad iakttagas bör till förekommande och hämmande af smittosamma sjukdomar bland husdjuren.
(Forts.)

Herr *Hammarskjöld* förenade sig med herr *Lundell*.

Herr friherre von *Knorring*: Jag skall be att få instämma i det yttrande, reservanternas afgifvit, åtminstone hvad motiveringen angår. Det gifves enligt min tanke alldeles tillräcklig anledning dertill i de kostnader och förluster, som drabba en kreatursegare under en sådan sjukdom, som här omhandlas, icke genom sjelfva sjukdomen i och för sig, utan genom de stränga åtgärder, som staten i afseende på densamma föreskrifver dels i lagen och dels genom sina underordnade myndigheter. Dessa föreskrifter äro nemligen, förefaller det mig, icke gjorda till förmån för kreatursegaren, utan till förmån för det allmänna, i det man derigenom vill förekomma sjukdomens spridning. Vore icke så fallet, förmodar jag, att den diktatoriska formen i bestämmelserna icke skulle användas, utan dessa i stället meddelas i form af råd och anvisningar.

Bland de föreskrifter, som vid fall af mjeltbrand bruka utfärdas, är den, som angår afspärrning, en af dem som kännas tyngst. Ty afspärrning af en egendom innebär, att den helt och hållet blir utesluten från all kommunikation med orter utanför densamma. Man får under afspärrningstiden icke skicka bort någon skjuts från egendomen; hvarken djur eller människa får lemna den eller komma dit. Denna afspärrningstid räcker enligt lagen 10 dygn efter det sjukdomen slutat och desinfektionen blifvit fullgjord.

Vidare finnes det äfven andra bestämmelser, som äro mycket hårda. En är den, som rör behandlingen af den mjölk, som produceras på en afspärrad egendom. Enligt 22 § i den kongl. förordningen angående detta ämne har en kreatursegare icke rättighet att afyttra sin mjölk, med mindre den blifvit kokad, d. v. s. undergått en sådan behandling, att den icke vidare kan användas till smörberedning. Vill han deremot använda den till smörberedning på egendomen, måste han först låta uppvärma den till minst 70 grader celsius. Nu kan det emellertid hända, att en egendomsegare icke sjelf har mejeri. Huru skall han i sådant fall kunna reda sig utan att blifva utsatt för stora förluster?

Det förefaller mig därför naturligt, att, då staten fordrar en mängd åtgärder för den allmänna säkerhetens skull, staten också bör bidra till betäckandet af åtminstone en del af kostnaderna härför.

Emellertid förekommer det i reservationens kläm ett yrkande af

Om ändring i förordningen angående hvad iakttagas bör till förekommande och hämmande af smittosamma sjukdomar bland husdjuren. (Forts.)

innehåll: "att, då vid inträffadt fall af mjeltbrand veterinär föreskrifvit desinfektion, afspärning eller andra med kostnader förenade åtgärder för hämmande af sjukdomens spridning, djuregaren må för sådana kostnader kunna beredas ersättning af statsmedel." Reservanterna synas dermed afse "full ersättning". Jag tror, att, om man i detta yrkande gjorde en liten inskjutning af några få ord, hvilket väl från formel synpunkt icke borde möta något hinder, kammarens majoritet då skulle vara mera benägen att antaga reservanternas förslag. Jag har därför tänkt, att efter orden: "sådana kostnader" borde inskjutas orden: "eller åtminstone en del af dem."

Jag skall, herr talman, be att få yrka bifall till reservanternas förslag med den af mig nu gjorda förändringen.

Häruti instämde herrar *Mallmin, Månsson, Carlsson* och *Larsson* i Berga.

Herr Zotterman: Jag har under den gångna diskussionen i denna fråga icke förnummit, att man kunnat visa, att staten i allmänhet erlägger någon ersättning för kostnader på afspärnings- eller desinfektionsåtgärder för någon af de svårare sjukdomar, som jemte den nu ifrågakvarande nämns i kongl. förordningen angående hvad iakttagas bör till förekommande och hämmande af smittosamma sjukdomar bland husdjuren. Det vore därför egendomligt, om vi nu beslöte en skrifvelse om sådan ersättning för kostnader på afspärnings- och desinfektionsåtgärder vid en sjukdom, som är af mindre farlig art än de öfriga i nämnda förordning framhållna sjukdomarne.

Af denna anledning synes det mig med mycken tydlighet framgå, att icke heller reservationen bör bifallas. Om man skall besluta en skrifvelse, förefaller det mig, att man då bör anhålla om att sådan ersättning bör utgå för smittosamma sjukdomar i allmänhet och icke för en enda särskildt.

Öfverläggningen var härmed slutad. Derunder hade yrkats: 1:o bifall till utskottets hemställan; 2:o afslag derå och bifall i stället till det yrkande, som innefattades i den vid utlåtandet fogade reservationen; och 3:o bifall till det af herr friherre von Knorring under öfverläggningen framställda förslag. Herr talmannen upptog till proposition hvart och ett af dessa yrkanden i nu nämnd ordning och fann den förstnämnda propositionen vara besvarad med öfvervägande ja. Votering blef likväl begärd, i följd hvaraf, och sedan till kontraposition antagits yrkandet om bifall till herr friherre von Knorrings förslag, nu skedde uppsättning, justering och anslag af en så lydande voteringsproposition:

Den, som bifaller hvad Andra Kammarens tredje tillfälliga utskott hemställt i sitt förevarande utlåtande n:o 3, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren, med afslag å utskottets omförmälda hemställan, bifallit det af friherre von Knorring under öfverläggningen framställda förslag.

Röstsedlarne uppräknades hvar efter annan och visade 110 ja och 87 nej; och hade sålunda utskottets hemställan af kammaren bifallits.

§ 17.

Föredrogos, hvar efter annat, och biföllos statsutskottets nedan nämnda utlålanden:

n:o 7 b, angående det ordinarie anslaget till kommerskollegium;

n:o 7 c, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition, angående förhöjning i vissa fall af de vid statens jernvägstrafik anstälde banvakters löneförmåner;

n:o 25, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående disposition af förra hospitalslägenheten "en tomt vid Säbygatan i Landskrona"; och

n:o 26, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående upplåtelse af jord till tvångsarbetsanstalten å Svartsjö.

§ 18.

Härefter föredrog statsutskottets utlåtande n:o 27, i anledning af väckt motion angående rätt för rusthåll att i visst fall i stället för uppsättande af häst erlägga kontant ersättning.

I berörda inom Andra Kammaren af *I. Truedsson* afgifna motion, n:o 81, hade föreslagits:

att Riksdagen ville besluta, att, när uppsägning af kontrakt mellan kronan och karlvakanta rusthåll skett samt hästen under uppsägningstiden blefve vid regementsmötet kasserad, rusthållet, i stället för att inköpa häst att levereras till kronan, vid uppsägningsårets slut måtte till kronan betala medelvärdet för hästen med 400 kronor; men hemställde utskottet, att motionen icke måtte af Riksdagen bifallas.

Angående rätt för rusthåll att i visst fall i stället för uppsättande af häst erlägga kontant ersättning.

Ordet begärdes af motionären

Herr Truedsson, som yttrade: Utskottet har afstyrkt min motion och motiverat detta med anförande af en punkt i arméförvaltningens kungörelse af den 7 juli 1893, hvarefter slutligen tillagts.

"Då med ledning af dessa föreskrifter och hvad i öfrigt berörda cirkulär i dithörande ämnen innehåller de af motionären omförmälda förhållanden synas kunna på ett tillfredsställande sätt ordnas, får utskottet hemställa" o. s. v.

Jag vill först upplysa, att äfven jag mycket väl känner till denna kungörelse, som här åberopats, men jag får för min enskilda del

*Angående
rätt för rust-
håll att i visst
fall i stället
för upp-
sättande af
häst erlägga
kontant
ersättning.
(Forts.)*

säga, att jag hvarken i den punkt, som af utskottet nu anförts, eller i öfriga punkter af den åberopade kungörelsen funnit något, som ger svar å min motion. Jag har ju, såsom herrarne nog ha sett i klämman till min motion, hemställt:

“att Riksdagen ville besluta, att, när uppsägning af kontrakt mellan kronan och karlvakanta rusthåll skett, samt hästen under uppsägningstiden blifver vid regementsmötet kasserad, rusthållet, i stället för att inköpa häst att levereras till kronan, vid uppsägningsårets slut må till kronan betala medelvärdet för hästen med 400 kronor.”

Vi veta, att, såsom jag ock påpekat i min motion, sådana der karlvakanta rusthåll hafva kontrakt mellan sig och staten, hvilka kunna uppsägas af endera kontrahenten samt upphöra att vara gälande efter ett års förlopp efter det uppsägning skett; och derefter blifva sådana rusthåll satta på vakans. Nu kan det ju lätt hända, att under uppsägningsåret hästen för ett sådant rusthåll blifver kasserad vid regementsmötet. Antaga vi, att regementsmötet hålles i juli eller augusti månad, så har rusthållet derefter rätt att vara vakant tre månader, innan det å nyo är skyldigt uppsätta häst. Vid vakans-tidens slut för häst återstår då på året en eller två månader, under hvilka rusthållet är skyldigt att hålla häst, och då rusthållet är skyldigt att för denna tid af en eller två månader inköpa en ny häst, som sedan skall levereras till kronan vid uppsägningsårets slut, hvilket jag för min enskilda del anser icke kunna vara till någon fördel vare sig för staten eller för rusthållaren, utan tvärtom. När ett sådant fall inträffar, som ofvan är nämndt, borde man enligt min mening hafva bestämdt stipuleradt, att rusthållet fick erlägga medelvärdet för hästen med 400 kronor till staten. Nu kan man visserligen resonera som så, att vederbörande kunna på nådeväg medgifva, att rusthållet slipper köpa häst för att levereras vid uppsägningsårets slut, men emellertid ger hvarken urtima Riksdagens beslut eller den åberopade kungörelsen vid handen, att rusthållarne ha någon som helst *rätt* dertill, utan det beror helt och hållet på vederbörandes nåd eller onåd, huru dermed skall ske. Emellertid har jag ansett, att detta förhållande kunde mycket lätt afhjelpas genom att helt enkelt stadga, att, när ett sådant här fall inträffar, rusthållet *får* erlägga medelvärdet 400 kronor och saken dermed vore afhjelpt. Det är på grund häraf, jag väckt min motion; och, oaktadt det icke är mycket att hoppas, ber jag dock, herr talman, att få yrka bifall till densamma.

Vidare anförde:

Herr Andersson i Nöbbelöf: Herr grefve och talman! Det är nog riktigt hvad motionären nämnde, att, för den händelse ett sådant fall, som han påpekat, skulle inträffa, det kunde hända, att rusthållaren finge remontera för sitt nummer under den tid, som återstode till uppsägningsårets slut. Men först och främst lär väl ett sådant fall aldrig hafva inträffat, och vidare är det väl ganska ovisst, om sådant någonsin kommer att inträffa; åtminstone blifver det mycket sällan,

ty det är endast vid de karlvakanta numren, det kan komma i fråga. Och om nu ett sådant fall skulle inträffa, att hästen under vakansåret kasseras, är det mycket troligt, att staten sjelf inköper remont och låter rusthållaren i stället betala de der 400 kronorna. Det är ju alldeles säkert, att det för staten är fördelaktigare att sjelf köpa hästen; och då tror jag också, att staten gör det, så att man ej alls behöfver gå nådevägen. Skulle det emellertid inträffa, att rusthållaren sjelf får köpa häst, så lider ju han i allt fall ingen förlust, ty just i det åberopade cirkuläret finnes ju bestämdt föreskrifvet, huru man då skall gå till väga: staten skall då lösa hästen med dess fulla värde. Visserligen föreskrifves äfven, att hästen ej får åsättas högre värde än 650 kronor, men jag tror ej heller, att en rusthållare gerna köper en häst till högre pris än 650 kronor. Då jag således ej tror det vara skäl att gå in på någon förändring i detta fall, ber jag att få yrka bifall till utskottets förslag.

Angående rätt för rusthåll att i visst fall i stället för uppsättande af häst erlägga kontant ersättning.
(Forts.)

Herr Truedsson: Jag har blott några få ord att säga med hänsyn till den siste talarens yttrande, att, i fall dylik nåd ej skulle beviljas rusthållaren, då det fall, hvarom här är fråga, inträffar, utan han sjelf i värsta fall skulle nödgas sätta upp häst, det då ej skulle vara förenadt med särskilda kostnader eller besvär för rusthållaren att sjelf köpa häst. Ja, det beror på, hurudant det ifrågavarande rusthållet är och hvar det är beläget. Vi hafva, såsom herrarne veta, små rusthåll på $\frac{1}{32}$, ja, $\frac{1}{64}$ mantal, hvilka ligga långt bort i öde trakter och hafva mycket lång väg till monteringsmötet, så att monteringen för dem ej blir så litet kostsam, helst som — såsom herrarne veta — det händer, att rusthållarne få resa till mer än ett monteringsmöte, innan de få hästen godkänd, till följd hvaraf kostnaderna kunna blifva ej så obetydliga. Men det är ju dock alldeles riktigt, såsom talaren antydde, att de hafva sin ersättning för hästen efter värdering.

Men om man antager, att så olyckligt skulle hända rusthållaren, att, sedan hästen är köpt och insatt för rusthållet, den dör före dess leverering till kronan, hvad har då ett sådant der rusthåll för att han köpt in hästen? Ja, skall han då vara säker och äfven i detta fall tryggad för förlust, får han lof att assurera sin häst för den tid af en månad eller två, som han är skyldig att hålla den, och då anser jag, att man kunde undvika allt detta genom att helt enkelt bifalla min motion.

Herr Månsson: Om jag hade varit motionär i det här fallet, skulle jag verkligen hafva funnit mig belåten med det resonnement, som statsutskottet här har fört. Ty så vidt jag kan förstå, och om det skulle förekomma, att ett sådant fall inträffade, som motionären har påpekat — hvilket dock näppeligen någonsin ännu har händt — så synes det mig, som om utskottet har fullt tydligt påvisat, att de författningar, som gälla i andra fall, då det är fråga om att ställa häst för ett rusthåll och öfverlåta den från rusthållet till staten, äfven

Angående
rätt för rust-
håll att i vist
fall i stället
för upp-
sättande af
häst erlägga
kontant
ersättning.
(Forts.)

skola tillämpas i detta fall. Det skulle förefalla mig och många högst egendomligt, om någon, som det åligger att handhafva dessa författningar, hädanefter och med utskottets utlåtande i hand skulle kunna göra något annat än tillämpa de författningar, som här äro åberopade. Derför tycker, som sagdt, jag, som är i samma ställning som motionären — och det äro ju i allmänhet rusthållarne i Skåne — att denne borde kunna finna sig fullt tillfredsstäld med det svar, som utskottet har gifvit på hans motion, och jag ber därför att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Truedsson: Jag ber om ursäkt, att jag begärde ordet ännu en gång. Jag gjorde det blott med anledning af den siste talarens yttrande, "att jag borde ha skäl att vara belåten med hvad utskottet har uttalat med hänsyn till min motion." Jag ber då blott att få säga, att utskottet har ej uttalat *någonting alls* med hänsyn till min motion, och att utskottet ej gifver den *ringaste* vägledning för den händelse, att sådana fall, som jag åsyftar, skulle inträffa.

Vidare anförde den siste talaren, att han trodde, att ett sådant fall ej har inträffat, som att en häst skulle hafva blifvit kasserad under det nämnda uppsägningsåret. Jo, det *har* verkligen händt, men jag kan äfven tillägga, att det hände vid ett regemente och vid en squadron, der en human uppfattning rådde, så att ryttmästaren, som förde squadronen, genast skref till rusthållaren, att hästen visserligen blifvit kasserad under uppsägningsåret, men att rusthållaren skulle slippa att köpa en ny häst, hvilket staten sjelf skulle göra, derest rusthållet erlade de 400 kronorna. Men det är att märka, att nu ega våra regementsmöten rum så sent, att de ej sluta före augusti eller september månaders utgång, och sedan är det blott tre månader igen på året. Tänker man sig åter, att det skulle gå derhän — något som man ju nu äfven yrkar på — att man skulle flytta tillbaka regementsmötena till den tid, då de förut försiggingo, eller till slutet af juni eller juli månader, så återstode det, då dessa tre månader voro ute, dock ett par månader, under hvilka rusthållarne vore skyldiga att hålla häst, och då komme det helt och hållet an på, huruvida vederbörande visa samma välvilja.

Herr Persson i Stallerhult: Motionären har klagat öfver, att utskottet icke har besvarat hans motion, men jag tror, att hvar och en, som med uppmärksamhet läst igenom hvad utskottet i sitt utlåtande anför, skall finna detta vara ett fullt tillräckligt svar på frågan. Hvad som egentligen borde förundra kammaren är verkligen den omständigheten, att missnöje kommer från det enda landskap, der både beträffande häst och karl rusthållen äro vakanssatta, ty i vakanssättningen ligger ju en stor fördel för rusthållen. Skulle något missnöje vara befogadt, vore det väl från de landskap, som ej fått sina rusthåll vakanssatta. *Der* kunde man hafva skäl till klagan, men ej på det håll, hvarifrån det nu framkommer.

Jag ber med anledning af det sagda att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Truedsson: Jag vill blott med några få ord svara den siste talaren, att jag *ej* har anfört några klagomål, utan att jag blott i all vänlighet har velat hemställa till Riksdagen, om den *ej* skulle vilja fatta ett sådant beslut som det, hvarom jag i min motion hemställt. Och jag tror icke, att det skulle medföra någon skada vare sig för staten eller rusthållarne, om min motion bifölles. Jag vill ännu en gång upprepa, att min mening *ej* varit att framföra några som helst klagomål.

Angående rätt för rusthåll att i visst fall i stället för uppsättande af häst erlägga kontant ersättning.
(Forts.)

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad, samt herr talmannen framställt propositioner å hvarterdera af de gjorda yrkandena, biföll kammaren utskottets hemställan.

§ 19.

Föredrogs och bifölls sammansatta stats- och bankoutskottets memorial n:o 2, angående årligt understöd åt enkefru Julia Wiel-Hansen.

§ 20.

Till behandling förekom vidare lagutskottets utlåtande n:o 27, i anledning af väckta motioner om ändrad lydelse af 58 och 63 §§ i lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet den 23 oktober 1891.

Om ändrad lydelse af 58 och 63 §§ i väglagen.

Med föranledande af fyra särskilda, inom Andra Kammaren i ämnet väckta motioner, nemligen: n:o 12 af herr *N. Nilsson* i Skärhus, n:o 24 af herr *Ollas A. Ericsson* i Ofvanmyra, n:o 35 af herr *J. Eliasson* och n:o 112 af herr *L. P. Larsson* i Berga, hemstälde utskottet i detta utlåtande, att Riksdagen ville för sin del antaga följande

Lag

angående ändrad lydelse af 63 § i lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet den 23 oktober 1891.

Härigenom förordnas, att 63 § i lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet den 23 oktober 1891 skall hafva följande ändrade lydelse:

63 §.

Konungens befallningshafvande ombesörjer, på vägstyrelsens derom framställda begäran, att vägskatten varder genom vederbörande, i sammanhang med kronoskatterna, debiterad, indrifven och redovisad, på sätt om landstingsmedel är föreskrifvet. De väghållningsskyldige ege dock vid sammanträde, hvarom i 58 § förmåles, bestämma, att vägskattens debitering, uppbörd och redovisning skall verkställas ge-

*Om ändrad
lydelse af
58 och 63 §§
i väglagen.
(Forts.)*

nom kommunalnämnd mot ersättning enligt öfverenskommelse; och gälle i ty fall i fråga om debitering och uppbörd, så ock om indrifning af restantier i tillämpliga delar, hvad beträffande kommunalutskylder finnes stadgadt.

Konungens befallningshafvande eller, der uppbörden sker genom kommunalnämnd, de väghållningsskyldige ega att förordna om afskrifning af sådana afgifter till vägkassan, som i anseende till bristande tillgång icke kunnat indrivas.

Efter föredragning af ärendet anförde:

Herr Ekenman: Vid sistlidet års riksdag förevar denna fråga äfven till behandling. Jag skall nu be att få i kammarens minne återföra, att den då väckta motionen, åsyftande ändring i väglagens 63 § sålunda, att åt kommunalnämnderna skulle öfverlemnas bestyret med debiteringen, uppbörden och redovisningen af vägskatt, blef af lagutskottet afstyrkt och af Riksdagen afslagen.

I år har lagutskottet deremot tillstyrkt en motion i samma syfte, fastän i något modifierad form. För min del kan jag ej finna annat, än att, i fall man ovilkorligen anser, att en förändring bör ske, det kan vara fråga om, huruvida icke det förslag, som i föl förevär, var mera redigt och klart och mera lämpligt, än det som nu föreligger. Men jag vill också säga, att jag tycker, att man rörande begge förslagen kan med fullt skäl anförä, hvad lagutskottet i föl i sitt afstyrkande betänkande yttrade, nemligen att "i allt fall det torde böra betraktas såsom mindre riktigt att redan nu, då väglagen icke ens hunnit att på alla orter tråda i full tillämpning och innan man kunnat bilda sig någon djupare erfarenhet af lagens verkningar, i densamma vidtaga ändringar, hvilkas behöflighet icke är uppenbar". Dessa skäl synas mig fortfarande hafva sin fulla giltighet. Ty jag tror ej, att lagutskottet, med hvad här blifvit anfördt eller af hvad i öfrigt är känt, kan påstå, att här blifvit visadt, att det är alldeles nödvändigt eller högst behöfligt att få en sålunda beskaffad förändring till stånd. Jag tror vidare det, att, om man ser an saken litet noggrannare i detalj, den torde blifva ganska besvärlig att tillämpa. Det talas här om, att man vill hafva genomförd en sådan förändring, att kommunalnämnderna skola kunna verkställa denna uppbörd, när beslut derom blifvit fattadt och efter det öfverenskommelse med kommunalnämnderna har skett. Man förutsätter sålunda den möjligheten, att en sådan här öfverenskommelse icke kommer till stånd, om nu, sedan man beslutat, att uppbörden skall ske genom kommunalnämnderna efter särskild öfverenskommelse med dessa, en kommunalnämnd uppställer sådana vilkor, som äro alldeles orimliga eller omöjliga att antaga. Jag kan knappast finna annat, än att man genom detta stadgande skulle komma in i en återvändsgränd, ur hvilken det ej blefve så lätt att hitta tillbaka ut igen.

Jag ber därför att för min del få säga, att, då jag ej kan finna, att det är alldeles nödvändigt att få här någon förändring genomförd, och, vidare ej heller kan finna, att förändringen sådan den

af lagutskottet föreslagits är en gifven förbättring, det är lämpligast och bäst att afslå hela framställningen, hvarför jag, herr talman, tillåter mig yrka afslag på lagutskottets betänkande.

*Om ändrad
lydelse af
58 och 63 §§
i vägslagen.
(Forts.)*

Häruti instämde herrar *Nilsson* i Grofva och *Arnoldsson*.

Vidare yttrade:

Herr Nilsson i Skärhus: Med den af mig väckta motionen åsyftas, att man skall komma ett steg framåt i den riktningen, att både kommunerna och väghållningsdistrikten skola få sjelfva bestämma med afseende på uppbörden af vägskatt. Inom denna kamnare finnas många ledamöter, som innehafva förtroendet att vara ordförande i såväl kommunalnämnden som ock i vägstyrelsen, och flera af dem ha till mig uttalat sin önskan, att förslaget skulle vinna Riksdagens bifall. Att stadsrepresentanter uppträda emot förslaget förefaller mig egenomligt, men då man vet, att en löneinkomst här är ifrågasatt att rubbas, så är det ej besynnerligt.

Det finnes inom landet många väghållningsdistrikt, som uteslutande bestå af *en enda kommun*, och det är ju alldeles uppenbart, att det för dem skulle vara mycket lätt att åstadkomma uppbörden för egen räkning utan att behöfva gå så många omvägar som nu. Och der väghållningsdistriktet består af många kommuner, är det ju äfven alldeles uppenbart, att, om en öfverenskommelse träffas med kommunalnämnderna derom, att dessa skola verkställa uppbörden af vägskatten, en utgift kommer att inbesparas, hvilken annars blir en bestämd följd af att kronobetjeningen för detta ändamål skall anlitas, då ju denna har sig tillerkänd en ersättning af 3 procent i debiterings- och uppbördsprovision.

Det är nu föreskrifvet, att vägstyrelsen skall för vägskattens bestämmande till sammanträde kalla de väghållningsskyldige från de särskilda kommunerna, och dessa ega då att utse ombud, som hafva att bevaka deras rätt vid sammanträdet. — Gent emot hvad den föregående talaren sade, att han ej kunde finna, huru det skulle kunna vara möjligt att träffa en öfverenskommelse med kommunalnämnderna, får jag säga, att det, enligt min åsigt, ganska lätt låter sig göra. Då vägstyrelsen underrättar de väghållningsskyldige om att de antingen sjelfva eller genom ombud hafva att inställa sig vid sammanträdet för att besluta om utdebiteringen, så kunna ju samtidigt kommunalnämnderna erinras derom, att de, som infinna sig vid sammanträdet, böra hafva fullmakt från kommunalnämndens ordförande att föra nämndens och kommunens talan i fråga om sättet för uppbörden. Om då förslag väckes, att kommunalnämnderna skola verkställa uppbörden af vägskatten, så kan ju utan den ringaste olägenhet ett beslut komma till stånd. Skulle åter öfverenskommelse härom icke kunna träffas med ombudet från en viss kommun, men detta ombud vid sammanträdet kan förete en bestämd fullmakt, så förfaller naturligtvis frågan om detta uppbördssätt endast hvad denna kommun angår. Äro alla ombuden ense om att afslå förslaget, så förfaller det naturligtvis

Om ändrad
lydelse af 58
och 63 §§
i väglagen.
(Forts.)

för hela väghållningsdistriktet. I sådant fall återstår då att anlita den väg, som utstakas genom detta utskottsbetänkande, att uppbörden sker genom kronobetjeningen, såsom hittills skett.

För min del anser jag det egentligen alldeles likgiltigt, huru saken blir ordnad. Men jag har ansett, att man bör söka komma allt mera derhän, att folket må kunna styra sig sjelft och icke alltid behöfva ligga i händerna på andra och allra minst i detta fall på Konungens befallningshafvande.

Herr talman, jag skall be att få yrka bifall till lagutskottets förslag.

Herr Wester: Jag ber att med anledning af motionärens yttrande få säga några ord. Jag har mycket stora betänkligheter mot antagande af detta förslag, därför att jag icke tror, att det är till väghållningsdistriktens verkliga nytta, och därför, att det blir mycket svårt att praktiskt tillämpa. Grunden för motionärernas ändringsförslag är ju den, att de anse de tre procent, som utgå för indrifvande af vägskatten, utgöra för högt belopp och tänka sig möjligheten af att genom en ändring få en minskning i denna utgift. Den frågan torde dock vara temligen vansklig. Jag medgifver, att om väghållningsdistriktet består af en, eller kanske t. o. m. af två kommuner, den föreslagna förändringen skulle låta sig med lätthet genomföras. Men de flesta väghållningsdistrikt bestå af många flera kommuner — i min hemort är det 12 à 14 kommuner i hvarje väghållningsdistrikt, och jag har hört uppgifvas, att det finnes väghållningsdistrikt, som omfatta ända till 50 kommuner. Nu har lagutskottet föreslagit, att kommunalnämnderna skola *mot ersättning* verkställa denna uppbörd. — Om vi antaga, att ett väghållningsdistrikt består af 12 à 15 kommuner, så torde den ifrågavarande vägskatten inom hvarje kommun uppgå till 5 à 600 kronor. Om man då bjuder kommunalnämndens ordförande 15 à 20 kronor för det besvär, som han har med att fördela vägskatten på de skattskyldiga, ty från vägstyrelsen öfverlemnas åt honom att fördela totalsumman för kommunen, att utfärda debetsedlar, att afhålla möten och att indrifva restantier — så tror jag icke, att denna ersättning af 15 à 20 kronor kan anses vara oskäligen, eller att man kan få arbetet utfördt för bättre pris. Men der hafva vi ungefär de 3 %, som redan nu betalas för indrifningen. Vinsten af den föreslagna förändringen torde för ty icke blifva stor. Men om man också antager, att det blir *någon* vinst, så har man äfven andra omständigheter att taga i betraktande. Enligt lagutskottets förslag skulle vid det sammanträde, som i 58 § omnämnas, de väghållningsskyldige ega att bestämma, att vägskattens debitering skall verkställas genom kommunalnämnderna "mot ersättning enligt öfverenskommelse." Här finnes emellertid intet stadgande om huru långt ett sådant beslut skulle sträcka sig, med andra ord, om för beslutets giltighet erfordras, att alla kommunalnämnder inom distriktet hafva gått in på öfverenskommelsen, eller om — derest några gå in på denna öfverenskommelse, under det att andra begära så stor ersättning, att den måste anses oskäligen — debiteringen i detta fall skall

öfverlemnas till kommunalnämnderna i de socknar, der öfverenskommelse kunnat träffas, men i öfrigt till Konungens befallningshafvande. Derom innehåller förslaget intet, utan skulle väl afgörandet härom öfverlemnas till väghållningsskyldige sjelfva. Ej heller finnes någon föreskrift om, huru lång tid en sådan öfverenskommelse skulle gälla, om för ett eller för flera år. — Detta nämner jag nu därför, att jag anser det hafva betydelse för hvad jag i det följande skall beröra. — Det torde sålunda vara mycket antagligt, att denna bestämmelse skulle komma att inom olika väghållningsdistrikt tolkas på olika sätt, och häraf skulle ett fullständigt virrvarr blifva följden. Men allt detta lemnar jag i dess värde.

Det som synes mig vara betänkligast med denna förändring är frågans ställning till vägstyrelsen. I författningen nämnes intet om, huruvida vägstyrelse har rätt till ersättning eller ej, utan der heter det blott, att förvaltningskostnaderna skola utgå af vägkassan, en bestämmelse, som, enligt hvad jag erfarit, tillämpas på olika sätt. I ett väghållningsdistrikt i min hemtrakt lemnas ingen ersättning åt vägstyrelsen, i ett annat deremot utgår sådan ersättning. Men det är ju alldeles gifvet, att vägstyrelsens besvär ställer sig helt olika, om den, såsom nu är fallet, endast har att åt Konungens befallningshafvande öfverlemna en uppgift på den vägskatt, som skall indrifvas, eller om den skall förhandla med 15 à 20 eller flere kommunalnämndsordförande angående denna indrifning. Men icke nog härmed! Om en dylik öfverenskommelse, som i förslaget afses, skall träffas med kommunalnämndsordförandena, lärer det väl knappast gå till så, som den föregående ärade talaren antydde, eller att dessa ordförande på anmodan inställa sig till det sammanträde, som i 58 § omnämnas. Det är nemligen alls icke sagdt att de komma till sammanträdet, utan det är mycket troligt, att åtskilliga af dem icke infinna sig, och om en förhandling under sådana förhållanden skall komma till stånd, måste väl vägstyrelsen taga hand om saken. Jag föreställer mig, att, om den nu föreslagna förändringen blir lag, två tillvägagångssätt skulle gifvas. Antingen skulle vägstyrelsen, sedan den under hand fått kännedom om, att inom distriktet benägenhet funnes för att låta uppbörden ske genom kommunalnämnderna, på förband underhandla med dessa om deras ersättningsanspråk för att sedan vid väghållningsskyldiges sammanträde kunna meddela resultatet af dessa underhandlingar, med ledning hvaraf de väghållningsskyldige derefter kunde besluta, huruvida de ville öfverlemna denna uppbörd till kommunalnämnderna eller icke. Det andra sättet vore, att väghållningsskyldige vid sitt sammanträde beslöte att öfverlemna uppbörden till kommunalnämnderna under vilkor, att dessa åtaga sig detta besvär för det belopp, som de väghållningsskyldige fastställa. Sedermera skulle vägstyrelsen underhandla med kommunalnämnderna, om dessa gå in på vilkoren eller ej. I hvilket fall som helst lägges på vägstyrelsen en ganska tung börda såväl genom den förberedande underhandlingen som genom detta tillvägagångssätt vid uppbörden. Jag har sjelf varit i tillfälle att skaffa mig någon inblick i vägstyrelsernas besvär och deras arbete, och jag har från flera håll hört, att de klaga och klaga

*Om ändrad
lydelse af 58
och 63 §§
i väglagen.
(Forts.)*

*Om ändrad
lydelse af 58
och 63 §§
i väglagen.
(Forts.)*

starkt öfver den tunga börda, som blifvit dem pålagd. Skall nu denna börda ytterligare ökas, så blir följden deraf antingen den, att vägnämnderna förklara sig icke kunna eller vilja utföra sitt åliggande utan skälig ersättning — och om denna ersättning lägges till den, som skall utgå till kommunalnämndernas ordförande för deras besvär, så fruktar jag, att de 3 procenten och ännu mer stryka med — eller också skulle, hvad kanske ännu värre vore, denna börda förefalla nämnderna i så hög grad tryckande, att ingen ville åtaga sig detta besvär. Och, mina herrar, såvidt jag förstår, kommer tillämpningen och betydelsen af väglagen, liksom frågan, om de nya förhållandena i orterna skola omfattas med belåtenhet eller missnöje, att i första hand, kanske uteslutande, bero derpå, huruvida vägstyrelserna väl utföra sitt uppdrag. Det är således, om icke alldeles nödvändigt, likväl önskligt, att de skilda distriktens vägstyrelser utgöras af de dugligaste personer, som för detta ändamål kunna vinnas. Om man, genom att på detta sätt lägga på vägstyrelserna för mycket arbete, tröttrar ut dem, så blir följden deraf den, att deras ledamöter icke stå kvar längre än de lagstadgade tre åren. Inom kort skulle väghållningsdistrikten på detta sätt hafva förbrukat de bästa krafterna och sedermera få svårt att få vägstyrelserna på ett tillfredsställande sätt sammansatta. På dessa skäl anser jag det vara vanskligt och farligt att bifalla den föreslagna förändringen, hvarför jag, herr talman, yrkar afslag å utskottets hemställan.

Herr Pehrson i Törneryd: Den af lagutskottet föreslagna förändrade lydelsen af § 63 väglagen afser, att vägstyrelsen skall kunna öfverlåta åt kommunalnämnd att verkställa utdebitering af vägskatten, och denna förändring anser jag för min del alls icke medföra den mängd olägenheter, som blifvit af två föregående talare framhållna. Det är nog sant, att, såsom dessa talare yttrat, den föreslagna förändringen icke skulle medföra så synnerligt stora fördelar öfver hufvud taget, men det är lika sant, att förslaget innebär verkliga fördelar för vissa orter i särskilda fall. Om t. ex. ett väghållningsdistrikt icke består af mera än en enda kommun, hvilket ju icke är så sällsynt, eller distriktet till och med består af två eller tre kommuner, är det gifvetvis en stor fördel att för vägskattens uttagande få anlita den utväg, som lagutskottet nu, på grund af motionärernas förslag, anvisat. Jag kan icke förstå, att man skall behöfva motsätta sig anlitaandet af denna utväg derför att den icke lämpar sig för alla väghållningsdistrikt inom landet, nemligen äfven för de distrikt, som omfatta många kommuner. Denna utväg, att anlita kommunalnämnden, är ju icke obligatoriskt föreskrifven, utan bestämmelsen härom lemnar fullkomligt frivilligt val, så att, om man icke anser den här föreslagna anordningen lämplig eller nyttig för vägdistriktet, man har den gamla utvägen kvar att få vägskatten utdebiterad och redovisad genom Konungens befallningshafvande. Hvad kan man då begära mera?

Man har vidare sagt, att denna föreskrift alls icke är nödig, och derför borde man icke antaga den. Men det är kanske icke alltid rådligt att vänta med en lagstiftning eller en lagförändring till dess

denna har visat sig vara af yttersta nöd eller större olägenheter hafva uppstått. Kan man innan dess och i rättan tid afhjelpa befintliga oegentligheter, så är detta enligt mitt förmenande lika tillrådigt.

Af hvad jag nu i korthet anfört torde framgå, att jag anser att lagutskottets förslag är väl funnet, och jag skall därför också anhålla att få yrka bifall till detsamma.

I detta yttrande instämde herrar *Jönsson* i Gammalstorp, *Kihlberg*, *Holmgren*, *Eliasson*, *Lundell*, *Hansson* i Solberga och *Eriksson* i Elgered.

Herr *Petersson* i Brystorp anförde: Det förundrar mig högeligen, att de, som nu yrkat afslag på utskottets förslag, gjort en så stor affär af denna sak. Det finnes i utskottets betänkande ju icke taladt ett ord om, att den nu gällande bestämmelsen om vägskattens uttagande skall upphöra; denna bestämmelse skall fortfarande kvarstå för dem, som önska begagna sig af densamma. Lagutskottets förslag afser ju endast införande af en rättighet för väghållningsdistriktet att fritt bestämma, huru vägskatten skall indrivas. Den kommun, som jag tillhör, utgör ett eget väghållningsdistrikt. Skall denna kommun då vara nödsakad att i detta hänseende ställa sig under Konungens befallningshafvande och betala uppboråsprovision för medlens uttagande, ehuru vi naturligtvis hafva mycket lättare att öfverenskomma med kommunalnämnden om verkställande af denna sak?

Hvad skulle nu följden blifva af ett bifall till utskottets förslag då vi sålunda skulle få den frihet, vi begära? Jo, följden blir endast, den, att vägstyrelsen meddelar en uppgift på kostnaderna för väghållningen inom distriktet, och kommunalnämnden behöfver sedan icke göra något annat än lägga upp en ny kolumn i debiterings- och uppboråsrlängden, och dermed är kommunalnämndens besvär undan- gjordt. Detta kan naturligtvis icke komma att kosta 3 procent af hela kostnadsbeloppet. Denna åtgärd medför dessutom den fördel, att vägstyrelsen får ut penningarne förr, än om man måste anlita Konungens befallningshafvande.

Jag kan sålunda icke inse, att det finnes något rimligt skäl för att motsätta sig utskottets förslag. Det inskränker, såsom jag nyss sagt, alls icke bestämmelserna i nu gällande § 63 af väglagen, utan medför endast en klar och tydlig frihet för de väghållningsdistrikt, som hellre vilja ordna saken på det af utskottet angifna sättet.

Jag skall sålunda tillåta mig att yrka bifall till lagutskottets förslag.

Herr *Anderson* i Hasselbol: Enär jag är ordförande i kommunalnämnden i Visnum, anser jag mig berättigad att bemöta talaren på hallandsbänken, hvilken ansåg, att kommunalnämndens ordförande skulle få allt för strängt arbete, om lagutskottets nu föreliggande förslag bifölles. Jag vill då säga, att jag anser detta förslag medföra en förbättring och förenkling i afseende å vägskattens uttagande, och jag är alldeles öfvertygad om, att för de väghållningsdistrikt, som

Om ändrad lydelse af 58 och 63 §§ i väglagen. (Forts.)

*Om ändrad
lydelse af 58
och 63 §§
i vägglagen.
(Forts.)*

bestå af endast en eller ett par kommuner, skall den föreslagna ordningen medföra mycket gagn och befördra sparsamheten. I sådana distrikt blir icke heller svårt att tillämpa denna föreskrift. Består deremot väghållningsdistriktet af många församlingar, så tillåter ju äfven denna lag att gå till väga på samma sätt som det hittills skett. Det kan därför aldrig vålla någon skada, att en sådan bestämmelse som den af lagutskottet här föreslagna finnes.

Jag instämmer för öfrigt fullkomligt i hvad den siste talaren yttrade och kan därför inskränka mig till att yrka bifall till utskottets förslag, som jag, såsom nämndt, anser innefatta en förbättring af den i detta fall nu gällande bestämmelsen i vägglagen.

Herr Ollas A. Ericsson: Jag skulle visserligen kunna inskränka mig till att instämma med herr Pehr Pehrson i Törneryd och herr Petersson i Brystorp. Men eftersom jag nu fått ordet, vill jag upptaga till bemötande en del af hvad härads höfding Wester nyss yttrat.

Han sade, att han vore hemmastadd i vägstyrelsens bestyr i förevarande fall, och han visste, huru mycket vägstyrelsen hade att göra, hvilka besvär som åläge den o. s. v. Af hans framställning fick jag emellertid anledning att betvifla hans insigter i detta hänseende. Bland annat sade han t. ex., att den föreliggande lagförändringen blefve svår att tillämpa, visste icke, huru det skulle tillgå i de fall, då vägstyrelsen icke önskade, eller någon af de respektive kommunalnämnderna vägrade, att vägskatten skulle upptagas genom kommunalnämnderna; man vore då i en återvändsgränd, hvarur det vore svårt att komma. Jag anser dock, att lagen tydligt och klart bestämmer, att det endast är vägstyrelsen, som har att utlysa sammanträde med de väghållningsskyldige samt att upptaga de ärenden hvilka skola på sammanträdet behandlas. Om nu vägstyrelsen icke vill gå in på att ordna så, att vägskatten upptages genom kommunalnämnden, så kan det ju icke blifva något sammanträde af mellan de väghållningsskyldige i och för denna sak, icke heller i det fall man på förhand vet, att kommunalnämnden vägrar öfverenskommelse. Såsom jag upplyst i min motion, har iuom det väghållningsdistrikt, som jag tillhör, föregående år tillgått på det sättet, att vi låtit uttaga vägskatten genom kommunalnämnden. Vi ingo så till väga, att vägstyrelsen på förhand hörde sig för hos kommunalnämnderna, om de vore villiga att utdebitera vägskatten på vissa vilkor. Träffar man en sådan öfverenskommelse på förhand, behöfver man alls icke komma in i en sådan der återvändsgränd, såsom herr Wester omnämnde, då han stälde i utsigt, att en kommunalnämnd skulle kunna vägra fullgöra de öfriges öfverenskommelse.

Vidare har här talats mycket om de olägenheter, som den här ifrågavarande lagförändringen skulle medföra för de distrikt, hvilka omfatta en mängd kommuner. Men dessa distrikt hafva ju, såsom herr Pehrson i Törneryd redan påpekat, fortfarande fullkomligt fria händer att förfara på sätt den nu gällande § 63 föreskrifver. I detta hänseende förefinnes således alls ingen fara för att antaga lagutskottets förslag.

Herr Wester såde slutligen, att det skulle medföra stora kostnader, om kommunalnämnden skulle utdela vägskatten. Jag förstår icke, hvarifrån herr Wester fått denna uppfattning. Hvarken motionärerna eller lagutskottet hafva föreslagit, att kommunalnämnden skulle *utdela* medlen. Dessa skola naturligtvis af kommunalnämnden öfverlemnas till vägstyrelsen, hvilken sedan förfar med dem på samma sätt, som om medlen erhöles genom Konungens befallningshafvande. Jag hemställer, till kammarens ledamöter, huruvida det icke är långt fördelaktigare för vägstyrelsen att få uppbära medlen af kommunalnämnderna, som den har omkring sig i trakten, än att resa in till residensstaden eller göra en skriftlig framställning till Konungens befallningshafvande för hvar gång den vill hafva ut vägskatt. Inom det väghållningsdistrikt, som jag tillhör, hafva vi stora utgifter för underhåll af vinterväg. Skola vi nu, såsom vi i år få göra, uttaga vägskatten genom Konungens befallningshafvande, få vi vänta på medlen till våren, och vägstyrelsen blir då nödsakad att till dess låna upp penningar för bestridande af utgifterna för denna vinterväghållning. Dessutom få vi gå flera gånger om året till Konungens befallningshafvande, ty det är naturligt, att man vill söka så snart som möjligt få ut, hvad som flutit in, men alltid blir det restantier, och dem få vi då vänta på en längre tid. I fjol, då vägskatten hos oss uttogs genom kommunalnämndens försorg, fick vägstyrelsen omedelbart efter uppboresstämman ut den allra största delen af dessa medel, som dermed icke allenast kunde bestrida de löpande kostnaderna för väghållningen, utan äfven fick för några månader utlåna ett afsevärdt belopp mot ränta. Lägges härtill, att vi betalade en uppboresprovision af endast en procent, så ligger fördelarna af detta tillvägagångssätt i öppen dag. Ja, jag beklagar, att förslaget för i år fallit genom Första Kammarens motstånd, men jag anhåller, att denna kammare det oaktadt måtte bevisa förslaget sina sympatier genom att bifalla detsamma, och jag hoppas, att det icke måtte dröja allt för länge, innan det går igenom. Ätminstone i min hemtrakt hafva vi icke haft några fördelar af den nya väglagen, och om vi icke få den här förändringen, så kommer missnöjet med densamma att blifva ännu större, än det är förut. Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Herr Ekenman: Herr talman! Man har framhållit, att den föreslagna förändringen skulle vara fördelaktig för vägstyrelserna och att dessutom saken är så obetydlig, att man derfor gerna kunde gå in på den. Hvad det senare skälet beträffar, så kan jag för min del icke finna, att man skall gå in på en lagändring, derfor att den är obetydlig. Nej, den skall vara nyttig eller nödvändig; det är skäl, hvarför man skall gå in på en lagförändring, och icke att den är obetydlig. Men om vidare förändringen möjligen kan i ett afseende medföra fördelar, nemligen för vägstyrelsen, så anser jag dock, att saken i andra afseenden icke är så oskadlig, som man här velat framställa den. Man bör väl nemligen äfven tänka på den andra sidan af saken, tänka på kommunalnämndens ställning till densamma. Jag tror icke, att enligt kommunalnämndens nu gällande skyldigheter och

*Om ändrad
lydelse af 58
och 63 §§
i väglagen.
(Forts.)*

Om ändrad
lydelse af
58 och 63 §§
i vägslagen.
(Forts.)

befogenhet man skulle kunna utan någon ändring i kommunallagarna, i andra förordningar och utan vidare, ålägga kommunalnämnden utförande af än ett, än ett annat uppdrag. Detta är dessutom nedsättande för kommunalnämndens ställning, att, såsom det står i den föreslagna paragrafen, *de väghållningsskyldige* skola ega bestämma, att vägs kattens debitering, uppbörd och redovisning skall verkställas genom kommunalnämnden.

Jag har således hvarken af de skäl, som anförts i det här föreliggande betänkandet, eller af hvad som talats till förmån för förslaget blifvit rubbad i min åsigt, utan yrkar fortfarande afslag å utskottets betänkande.

Herr Wester: Det har framhållits af ett par talare, att förslaget skulle vara till nytta i de väghållningsdistrikt, som bestå af en eller två kommuner. Det erkände jag strax; om herrarne gifvo akt på mitt yttrande, så sade jag, att i dylika distrikt är det till nytta, men de äro så få, att det icke är skäl att stifta lag särskildt för dem. Men dessutom gifver den nuvarande lagen hvilket väghållningsdistrikt som helst rättighet att vända sig till kommunalnämndens ordförande. Ty det står i lagen, att "Konungens befallningshafvande ombesörjer, på vägstyrelsens derom framställda begäran" o. s. v., och det har tillämpats så, att åtminstone i ett län — det har jag hört af en riksdagsman — uppbörden i hela länet sker genom kommunalnämnderna, så att man icke i något enda distrikt anlitar Konungens befallningshafvande. Detta går således mycket väl för sig redan nu. Jag medgifver, att denna åtgärd är vansklig, om de skattskyldige icke godvilligt betala; ty det blir nog svårt och besvärligt att få ut restantier. Men är man säker om, att de godvilligt betala, då finnes intet hinder för detta sätt.

En talare på dalabänken sade — det var därför jag begärde ordet — att det skulle bero på vägstyrelserna, huruvida den här saken skulle komma fram. Han ansåg, att om vägstyrelserna icke kallat kommunalnämndernas ordförande till det sammanträde, hvarom i § 58 omförmäles, så kommer frågan icke upp. Detta torde ej gå an. Näppeligen skulle vägsstyrelserna, derest förslaget antoges, kunna undandraga sig att på sammanträdet framställa den i § 63 omförmälda frågan, huruvida de väghållningsskyldige skola vända sig till Konungens befallningshafvande eller till kommunalnämnderna.

Den af en talare på skånebänken yttrade åsigt, att denna öfverenskommelse lätt kunde komma till stånd, då man blott behöfde kalla kommunalnämndernas ordförande till det i § 58 nämnda sammanträdet och der göra upp saken, har af andra talare upprepats. Till hvad jag redan förut deremot yttrat, ber jag herrarne betänka, att i stora distrikt, der kommunerna äro vidt skilda och ligga på många miles afstånd från hvarandra, är det väl mycket begärtdt, att kommunalnämndsordförandena skola inställa sig på ofvannämnda sammanträde. Det lärer nog icke gå för sig, utan öfverenskommelsen får göras på annat sätt.

En talare på blekingebänken sade, att man ju gerna kunde taga

lagförslaget, då det icke är någon obligatorisk föreskrift att öfverlemna denna sak åt kommunalnämnderna, utan distriktet själfva ega att besluta det ena eller det andra. Ja, detta är nog rätt, och lagutskottet har också framhållit det i sitt betänkande, men då man, såsom jag, tror, att man äfven bör fästa afseende vid vägstyrelsernas ställning till frågan, så är jag i allt fall rädd för förslaget. Ty om vid det sammanträde, hvarom i 58 § förmäles, möjligen ett fåtal närvarande väghållningsskyldige blifva benägna att lemna uppborren åt kommunalnämnderna, kan man befara, att de icke äro benägna att fästa afseende vid de protester, som vägstyrelsen kan komma att afgifva, och att de förty fatta beslut, som föranleda till att vägstyrelsen icke kommer att bestå af sådant folk, som distriktet själfva skulle önska.

Om ändrad lydelse af 58 och 63 §§ i väglagen. (Forts.)

Herr Jansson i Krakerud: Herr talman, mine herrar! Jag tror, att man söker inveckla denna fråga och göra den mycket vidlyftigare, än den i själfva verket är. Då jag läser 63 § med den af lagutskottet föreslagna ändring, så kan jag icke finna annat, än att den medgifver valfrihet för de väghållningsskyldige, då det gäller utdebitering af ifrågavarande medel. Jag begärde ordet med anledning deraf, att den herr juristen, som hade ordet före den siste talaren, yttrade, att han trodde, det man finge lof att ändra kommunallagarne, om man beslöte sig för att ålägga kommunalnämnden en sådan skyldighet. Jag ber då att få fästa uppmärksamheten på, att det i den föreslagna paragrafen står, att vägs kattens debitering, uppbörd och redovisning skall verkställas af kommunalnämnd mot ersättning enligt öfverenskommelse. Sålunda är det, så vidt jag kan finna, icke någon skyldighet för kommunalnämnderna, om de icke komma öfverens med vägstyrelsen eller vilja godkänna det beslut, som de väghållningsskyldige fatta på sitt sammanträde, utan nämnden har rätt att säga: betalar ni fyra procent, så skola vi taga upp skatten. Följden deraf blir då den, att man icke bryr sig om att anlita kommunalnämnderna, då Konungens befallningshafvande äro skyldiga att uppbära den för tre procent.

Jag kan därför icke finna annat, än att man söker krångla bort men icke utreda frågan, och jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Herr Ollas A. Ericsson: Jag begärde ordet endast för att besvara hvad herr Wester yttrade om att man redan nu har valfrihet att anlita Konungens befallningshafvande eller kommunalnämnden. Äfven jag hade för min del samma uppfattning af lagens bestämelse i detta hänseende, och därför började vi också att anlita kommunalnämnderna inom det distrikt, som jag tillhör; men i vägstyrelsens förslag till instruktion för styrelsen strök Konungens befallningshafvande den paragraf, som omhandlade detta förfaringssätt, och insköt i stället i den fastställda instruktionen en paragraf, deri det ålades vägstyrelsen att inkomma till Konungens befallningshafvande med anhållan om dess medverkan vid debiteringen och uppbörden af vägs skatten. Således hafva vi i Kopparbergs län, der liknande instruktioner

Om ändrad
lydelse af
58 och 63 §§
i väglagen.
(Forts.)

finnas för alla vägstyrelser, icke någon valfrihet i detta hänseende, utan äro ovilkorligen skyldiga att anlita Konungens befallningshafvande. Förhållandet lär vara enahanda i en del andra län. Det är alltså icke så som herr Wester påstod.

Hvad beträffar besväret för vägstyrelsen att uppgöra med kommunalnämnderna, så vill jag påpeka, att vägstyrelsen vanligen representeras af en ledamot från hvarje kommun i väghållningsdistriktet, åtminstone der detta består af få kommuner, och jag tror icke, att jag säger för mycket, om jag påstår, att i de allra flesta fall medlemmarna af vägstyrelserna också äro, om icke ordförande, så åtminstone ledamöter i kommunalnämnderna, hvidan vägstyrelsen har representanter i de olika kommunalnämnderna. Sålunda uppstår nog ingen svårighet att få denna öfverenskommelse till stånd, och jag tror icke, att, såsom en ledamot på skånebänken sade och hvilket herr Wester nu för andra gången upprepade, man skulle behöfva kalla kommunalnämnderna till sammanträdet med de väghållningsskyldige, utan denna öfverenskommelse kunde ske förut, så att man vore säker på att de beslut, som fattades vid dylika sammanträden, också komme att blifva realiserade.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad, samt herr talman framställt propositioner å de olika yrkandena, biföll kammaren utskottets hemställan.

§ 21.

Slutligen föredrogs och bifölls lagutskottets utlåtande n:o 28, i anledning af väckt motion om ändring i förordningen den 14 april 1866 angående jords eller lägenhets afstående för allmänt behof.

§ 22.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr	<i>O. Melin</i>	under	8	dagar fr. o. m. den	7	dennes
	”	<i>P. Waldenström</i>	”	5	”	” 9 ”
	”	<i>A. M. Gudmundson</i>	”	5	”	” 7 ”
och	”	<i>P. G. Petersson</i>	”	8	”	” 9 ”
		Brystorp	”	8	”	” 9 ”

§ 23.

Justerades protokollutdrag angående kammarens i dagens sammanträde fattade beslut.

§ 24.

Till bordläggning anmäldes:

statsutskottets utlåtanden:

n:o 28, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående för-

säljning till Hallsbergs stationssambälle af ett jordområde från förra militiebostället Berg n:o 1 i Örebro län;

n:o 29, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning af förra komministersbostället i Åls församling af Kopparbergs län;

n:o 30, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående upplåtelse till tomt för skolhus af ett område å Tierps södra häradsallmänning i Upsala län; och

n:o 31, i anledning af såväl Kongl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande statens jernvägstrafik som inom Riksdagen väckta förslag angående jernvägsbyggnader för statens räkning; samt

bankoutskottets memorial n:o 6, med anledning af gjord framställning om eftergift af en riksbankens fordran hos vaktmästaren J. Thunberg.

Kammaren beslöt, att dessa ärenden skulle uppföras främst å föredragningslistan för nästa sammanträde.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 3,49 e. m.

In fidem

E. Nathorst Böös.

Fredagen den 6 mars.Kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 28 nästlidne februari.

§ 2.

Herr statsrådet m. m. herr *C. R. Wersäll* aflemnade Kongl. Maj:ts proposition till Riksdagen om ändrad lydelse af § 25 i nådiga förordningen angående villkoren för försäljning af bränvin och andra brända eller destillerade spirituösa drycker den 24 maj 1895, hvilken proposition bordlades.

§ 3.

Ordet lemnades härefter till

Herr Wijkander, som yttrade: Jag skall anhålla att få till herr statsrådet och chefen för finansdepartementet framställa en interpellation angående förhållandet mellan enskilda telefonledningningar och de interurbana telefonledningarna, och jag ber att få motivera denna min anhållan på följande sätt:

Då vid 1893 års riksdag fråga förekom om beredande af lånemedel till utveckling af statens telefonväsen, framhölls i Andra Kammaren önskvärdheten af att de enskildes initiativ att bilda telefonnät ej förqväfdes af telegrafverket och att staten i dess ställe uppmuntrade bildandet af enskilda telefonnät och underlättade deras insättande i samtrafik med statens interurbana ledningar. Med anledning häraf förklarade dåvarande chefen för finansdepartementet sin vilja vara, att Riksdagens önskan, att statens telefonväsen måtte ställa sig vänligt och uppmuntrande gent emot de enskilda näten, måtte uppfyllas, och angaf de båda villkor, som skulle erfordras för att de enskilda näten skulle kunna få ingå uti samtalsförbindelse på de långa interurbana ledningarna, nemligen 1:o att de skulle vara anlagda efter samma system som statens nät, och 2:o att de skulle ersätta den

kostnad, som kontrollen ådrager staten, då en sådan förbindelse sättes i gång.

Vid samma tillfälle lemnade vice ordföranden i statsutskottet den upplysningen, att chefen för telegrafverket var för att lemna upplysningar närvarande, då frågan behandlades på afdelningen i statsutskottet och då afgifvit den förklaringen, att icke några enskilda telefonbolag fått afslag på begäran om sammanslutning till stats-telefonnätet, under förutsättning att ledningarna varit af den beskaffenhet, att de icke i nämnvärd mån kunnat försvåra trafiken. [1893. Andra Kammarens protokoll III n:o 24 sidd. 28—31].

De farhågor, som vid 1893 års riksdag uttalades om benägenheten hos statens telegrafverk att undertrycka den enskilda telefonverksamheten, hafva under den sedan dess gångna tiden i hufvudsak bekräftats, och förhållanden hafva inträffat, som antyda, att ej längre följas de af finansministern vid 1893 års riksdag uttalade principerna för de interurbana ledningarnas begagnande. Särskildt har det väckt uppmärksamhet, att, sedan de interurbana ledningarna utsträckts till våra grannländer, telegrafverket ansett sig kunna förvägra, att enskildt telefonnät, nemligen Stockholms allmänna telefonaktiebolag, som enligt träffadt aftal eger att begagna samtliga interurbana ledningar inom Sverige, finge trafikera fortsättningen in i dessa grannländer, oaktadt från dessa beklaganden låtit höra sig och de ofvan omnämnda villkoren varit uppfylla.

Statens telefonväsen har under de gångna åren med begagnande af de utaf Riksdagen anslagna rikliga beloppen kraftigt och med obestriddig skicklighet utvecklats, och dess verksamhet öfverträffade vid 1894 års slut enligt telegrafstyrelsens underdåniga berättelse för år 1894 sid. IX den enskilda i afseende såväl å ledningarnas längd som apparaternas antal. Enligt samma redogörelse har det absoluta antalet telefonapparater, som voro inkopplade i de enskilda telefonnäten, visserligen ej aftagit, men under de sista fem åren visat endast helt obetydlig tillväxt. Emellertid äro dessa enskilda telefonnät ännu af den betydelse för den stora allmänheten, att de väl förtjena beaktande, i det att de vid 1894 års slut omfattade ledningar till en längd af 35,596 kilometer, ett antal af 399 central- och vaxelstationer samt 17,790 telefonapparater.

Särskildt är det ofvannämnda enskilda telefonnät, som tillhör Stockholms allmänna telefonaktiebolag, jemte det dermed i fri samtrafik stående Bellbolaget tillhöriga nätet, synnerligen omfattande, i det att dessa nät för närvarande tillsammans upptaga 13,700 apparater, under det att rikstelefonnätet vid samma tidpunkt omfattar cirka 21,000 telefonapparater.

Stockholms allmänna telefonaktiebolag har för närvarande samtrafik med hela det svenska interurbana rikstelefonnätet mot en öfvergångsavgift af 10 öre per samtal, men har vägrats tillträde till detta näts utsträckning till Danmark och Norge. Med andra ord: *cirka 40 procent af Sveriges med dubbeltrådiga ledningar och således för samtal på långa afstånd afpassade telefonapparater äro utestängda*

från de internationella ledningarna, under det att de enskilda norska och danska telefontäten hafva tillträde till dessa linier.

Samtalens antal mellan Kristiania och Stockholm lära vara ungefär 10 om dagen i hvardera riktningen, under det att dagligen från Kristianiacentralen personer, som önska telefonera till personer i Stockholmstrakten, afvisas med det besked, att dessa personer hafva enskild telefon, med hvilken förbindelse ej är tillåten. Obestridligt torde vara, att samtalens antal skulle ökas och äfven ur ekonomisk synpunkt dessa internationella linier skulle bättre tillgodogöras, om de 40 procenten af de svenska telefonerna, som nu äro utestängda, finge begagna dessa internationella linier, naturligtvis mot erläggande af lämplig öfvergångsavgift utöfver den annars fastställda samtalsavgiften.

För att visa, hvilken betydelse, de enskilda telefontätens samtrafik med de interurbana ledningarna ha, tillåter jag mig lemna följande uppgift å samtal mellan Stockholms allmänna telefonaktiebolags abonnenter samt rikstelefonabonnenter utom 70 kilometersområdet, d. v. s. interurbana samtal.

<i>Interurbana samtal</i>				
<i>från allm. bolaget till rikstelefon</i>			<i>från rikstelefon till allm. bolaget</i>	
	Antal	Afgifter	Antal	Afgifter
1890.....	779	496,20	—	—
1891.....	15,319	6,429,10	—	—
1892.....	32,872	11,796,20	13,827	3,600
1893.....	40,207	16,491,80	21,995	6,820
1894.....	55,190	25,235,85	40,255	14,490
1895.....	67,600	33,709,75	57,970	22,030.

För frågans närmare belysande tillåter jag mig anföra följande: År 1889 förklarade Kongl. Maj:t, att telegrafstyrelsen egde med Stockholms allmänna telefonaktiebolag söka träffa aftal om samtrafik mellan telegrafverkets telefonledningar och bolagets telefontät under de vilkor, telegrafstyrelsen funne lämpligen böra fastställas, och med iakttagande, att genom aftalet allmänheten bereddes största möjliga tillfälle att draga fördel af de telefonledningar, som af telegrafverket uppsattes mellan Stockholm och andra städer, med andra ord af de interurbana ledningarna. Genom kontrakt, som 1890 och 1891 ingingos mellan telegrafstyrelsen och Stockholms allmänna telefonaktiebolag angående samtrafik mellan telegrafverkets och bolagets telefontät, öfverenskom, att samtrafiken skulle omfatta samtliga telegrafverkets och bolagets såväl vid kontraktets ingående befintliga som derefter anlagda telefonledningar inom hufvudstaden äfvensom derifrån utgående i vederbörlig ordning anlagda telefonledningar, och skulle för denna samtrafik betalas en samtrafiksavgift af 10 öre per samtal jemte samtalsavgift enligt den af Kongl. Maj:t fastställda taxan för rikstelefonens interurbana ledningar.

Sedan af telegrafverket anordnats telefonledning till riksgränsen

mot Norge vid Charlottenburg—Magnor samt dylik ledning från riksgränsen till Kristiania uppsatts af norska telegrafverket, antog bolaget, att detsamma för sina abonnenter skulle ega rätt till samtrafik jemväl å denna ledning, naturligtvis under förutsättning, att hinder därför ej mötte från norsk sida. Dylik samtrafik förvägrades emellertid bolaget från telegrafverket, ehuru, såsom nedan skall närmare framhållas, det från norsk sida ej gjordes några invändningar deremot, och i den mellan svenska telegrafstyrelsen och norska telegrafverket den 19 januari 1893 träffade öfverenskommelsen angående mellanriksledningens upprättande stadgades, att *förbindelsen å den norska sidan skulle omfatta äfven Kristiania enskilda Telefonselskab, men på den svenska endast de rikstelefonnätet tillhörande stationerna*, en inskränkning, som från norsk sida ej påyrkats.

Stockholms allmänna telefonaktiebolag, som ansåg sig redan på grund af de med telegrafverket upprättade kontrakten hafva rätt till samtrafik äfven på mellanrikslinierna, om från norsk sida gensaga ej mötte, försökte medelst kompromissdom få denna rätt erkänd, men domen utföll emot bolaget. Under de underhandlingar mellan bolaget och telegrafstyrelsen, som derefter egt rum, förklarade telegrafstyrelsen, att den vore benägen att för sin del medgifva den önskade samtrafiken å telefonledningarna till Norge och Danmark utan andra tilläggsafgifter till svenska telegrafverket än den vanliga samtrafiksafgiften af 10 öre per samtal, *dock under förutsättning och vilkor, att aktiebolaget inginge derpå, att fri samtrafik samtidigt inrättades mellan telegrafverkets och bolagets abonnenter i Stockholmsnäten*, hvilket vilkor är liktydigt med afslag å den begärda samtrafiken å mellanriksledningarna, enär en *fri* samtrafik inom stockholmsnäten af bolaget ansetts vara för bolagets bestånd särdeles vådlig och därför ej kunnat medgifvas, hvilket bolaget vid flera tillfällen för vederbörande i telegrafstyrelsen motiverat.

Telegrafverket har således sökt använda tillträdet till de danska och norska mellanrikstelefonledningarna såsom ett vapen att tilltvinga sig *fri* samtrafik inom det lokala stockholmsnätet, hvilken senare skulle varit en stor ekonomisk fördel för statstelefonnätet, som i omfattning är betydligt underlägset bolagets, och detta oakadt telegrafverket sjelft på andra orter, der dess nät är mer omfattande än de enskilda, af samma skäl som bolaget ej anser sig kunna utan förlust medgifva *fri* samtrafik med de enskilda lokalnäten.

Af det ofvan anförda synes framgå, att åtminstone numera ej de af finansministern vid 1893 års riksdag angifna vilkoren för tillträde till de interurbana ledningarna äro tillräckliga. Utöfver den tekniska likställigheten och betäckandet af kontrollkostnaden synes telegrafverket anse sig berättigadt att för nämnda tillträde kunna fordra ekonomiska uppoffringar af den storlek, att de äro liktydande med bestämdt afslag, och *af den natur, att de ej stå i något direkt samband med den framställda begäran*.

Då det allmänna bolagets i Stockholm utestängande från mellanriksledningen i icke obetydligt högre grad verkar menligt på korrespondensen från Norge till Sverige än i motsatta riktningen, vände sig Kristiania enskilda Telefonselskab till norska regeringen med hem-

ställan om ändringar i nämnda förhållande. Det framhöll, att det nästan dagligen afvisades från talstationen personer, som önskade att tala med telefonabonnter i Stockholm, hvilka hade det allmänna bolagets telefon, och att det ekonomiska utbytet af liniens drift förminskades härigenom i icke liten grad. Öfver hufvud blefve nyttan af den anlagda mellanriksledningen väsentligen förminskad genom den införda inskränknigen. Norska regeringen svarade härpå, att den var enig med sällskapet beträffande önskvärdheten, att den ifrågasatta utvidningen kom till stånd, och deruti, att från den norska telegraf-administrationens sida intet skulle vara till hinder för det allmänna telefonaktiebolagets i Stockholm tillträde till mellanriksledningarna, men att regeringen fann, att, då saken finge betraktas som en inre svensk fråga, ingenting för närvarande från dess sida kunde i saken åtgöras.

Då jag är af den åsigten, att det vore högeligen att beklaga, om icke statens telefonväsende stälde sig tillmötesgående och uppmunt-
rande gent emot de enskilda telefontäten, och det särskildt är af vigt — icke minst för de interurbana liniernas ekonomiska drift — att de enskilda telefontäten, der de uppfylla de tekniska fordringarna och betäcka de med förbindelsen förknippade omkostnaderna, få tillträde till och samtrafik med de långa interurbana och mellanriksledningarna, hemställer jag, att kammaren ville medgifva mig att till statsrådet och chefen för finansdepartementet vördsamt få framställa följande interpellation:

1:o) Äro de af chefen för finansdepartementet den 24 mars 1893 uti Riksdagens Andra Kammare gjorda uttalanden om vilkoren för de enskilda telefontätens samtalsförbindelse med de interurbana telefonledningarna fortfarande giltiga? och

2:o) om så icke är förhållandet, på hvilka vilkor är det regeringens afsigt att lemna de enskilda telefontäten tillstånd till begagnande af de interurbana telefonledningarna, deri inbegripna äfven de internationella?

Den af herr Wijkander sålunda framställda anhållan begärdes på bordet och bordlades.

§ 4.

För motions afgifvande hade sig anmält herr *A. Hedin*, hvilken nu aflemnade en motion, n:o 226, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan om utredning angående fångarbetets lämpligaste anordning.

Denna motion bordlades.

§ 5.

Föredrogos och bordlades för andra gången:

statsutskottets utlåtanden n:is 28, 29, 30 och 31; samt bankoutskottets memorial n:o 6.

§ 6.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *A. Lilljeqvist* under sex dagar från och med den 9 dennes.

§ 7.

Till bordläggning anmäldes:

bevillningsutskottets betänkande och memorial:

n:o 10, i anledning af väckt motion om afskaffande af rättigheten att på nederlag upplägga spanmål; och

n:o 11, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut rörande bevillningsutskottets betänkande n:o 7 i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående tullfritt införande öfver Funäsdalen af spanmål och fläsk;

lagutskottets utlåtande n:o 31, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af 15 kap. 2 § rättegångsbalken;

Andra Kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande n:o 6, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om förordning angående bröds försäljning efter vigt; samt

Andra Kammarens fjerde tillfälliga utskotts utlåtande n:o 7, i anledning af väckt motion om inskränkning i den Konungens befallningshafvande tillkommande rätt att vid rekryterings- och remonteringsförrättning förelägga viten.

Kammaren beslöt, att dessa ärenden skulle å föredragningslistan för morgondagens sammanträde uppföras framför de ärenden, som blifvit två gånger bordlagda.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 2,59 e. m.

In fidem
E. Nathorst Böös.